

STUDENTEN WEEKBLAD

14^e Jaargang.

No. 17.

REDACTEUREN:

W. F. A. RÖELL, G. B. V. D. WERFHORST, H. S. V. LENNEP,
H. R. BEUKELMAN, C. WOLTERBEEK, F. ZWEERTS.

MEDEWERKSTER UIT DE DAMESSTUDENTEN: MEJ. G. C. KRAYENHOFF V. D. LEUR.
DOOR DE C. C. VOOR STUDIEBELANGEN BENOEMDE VERTEGENWOORDIGER: A. J. STARING.

Maandag

12 Febr. '12.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is /3,50, bij vooruitbetaling /3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR.
UITGEVER + DELFT

Inzendingen te bezorgen vóór Dinsdagmiddag 4 uur aan het Redactie-adres:
VLAMINGSTRAAT 34.

BERICHT.

Wegens opname der Feestrede van den heer C. F. STORK, ter gelegenheid van het X^{de} Lustrum der D. S. D. V. „Vrije Studie”, komt het S. W. eerst heden uit.

Inhoud.

Delftsch Studenten-Corps.

Feestrede Vrije Studie, door C. F. Stork, w.i.
Xe Lustrum van Vrije Studie, door T. en W.

Gedachten en gedichten.

Dorpsmolen, door O. M.
Een momentje uit de „Sturm und Drangperiode” van Pimje, door G.
A. . . . . „Lui”, door L. B. I.
’t Studentenhuis, door d’Armagnac.
Een weinig bekend boekje van Le Roux, door O. M.
Wintersport, door v. L. h. s.
Twijfel, door d’Armagnac.

Wetenschap en wijsheid.

Over Vrouwen-Emancipatie (Slot), door E. Hijmans Jr.

Van verre en nabij.

Op naar Leuven.

Feuilleton.

In het Cachot, door Chétic.

Boekbespreking.

Groote denkers, door C. W.
Het Annuaire der R. K. Studenten, door v. S.
Brochure Dr. John R. Mott.

Technische Hoogeschool.

Uitslag Ing. en Cand.-examen.

Berichten en mededeelingen.

Correspondentie.

Lijst van Vergaderingen.

Agenda.

Delftsch Studenten-Corps.

Feestrede „Vrije Studie”

DOOR

C. F. STORK, w. i.

Waar aan mij, ter vervanging van den welsprekenden man, wiens woord zoo vaak in dit gebouw, het oor der aanstaande ingenieurs heeft geboeid, maar die zich thans helaas wegens hoogen leeftijd ten slotte als spreker niet beschikbaar meende te moeten stellen, de vereerende taak is opgedragen in dit feestelijk oogenblik de tolk onzer gevoelens te zijn, is het geen geveinsde bescheidenheid als ik, die zeer weinig tijd ter voorbereiding had, begin Uw toegevendheid in te roepen. Wie toch, nu „Vrije Studie” zijn tiende Lustrum besluit, het glorierijke verleden dezer historische Corpsvereniging weer wil geven, moet niet alleen de noodige fantasie bezitten het voor Uw oog te tooveren, maar moet ook door onderzoek in staat zijn dit te doen. En als we dit bedenken, betreuren we het dubbel, dat Professor Pekelharing, want hem bedoelde ik zooveel, niet op deze plaats voor U staat. Gij, het jonge geslacht weet het bij overlevering,

gelijk het bij ons ouderen bij ervaring bekend is, deze oude vriend van Uw Corps was ook, toen hij in ons midden aan zoo velerlei gedachten, die in ons kiemden, de levenswekkende leiding gaf, de verpersoonlijking van het denkbeeld dat in den naam Uwer vereeniging ligt uitgedrukt. En hij ware in staat, U beter dan iemand anders op dit oogenblik in enkele trekken haar wordingsgeschiedenis, die van geslacht tot geslacht de geestdrift der Delftsche studenten wist te wekken, te schetsen.

Maar gelukkig kunnen wij ten deele bij hem vinden, wat mij ontbreekt, want in den Delftschen Studenten-Almanak van 1888 staat de gedocumenteerde rede afgedrukt, die Prof. Pekelharing bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan onzer vereeniging hield. U de lezing dezer redevoering in haar geheel warm aanbevelend, wil ik mij thans alleen het voorrecht gunnen er U enkele feiten uit mede te deelen.

Wij gaan in gedachten ruim vijftig jaren terug, naar het oogenblik, waarop de studenten aan de toenmalige Koninklijke Akademie ter opleiding van burgerlijke ingenieurs in verzet kwamen tegen den schoolschen dwang, hun door den in Juli 1859 nieuw benoemden Directeur opgelegd. In September 1861 volgde daarop een Koninklijk Besluit, hetwelk de inrichting van het onderwijs regelde.

„Onder de 85 bepalingen van dit reglement,” zegt Prof. Pekelharing, „waren het inzonderheid twee artikelen, welke den vrijheidszin der studenten in zijn hartader troffen. In de eerste plaats art. 60, aldus luidende: „Al de door den Directeur gegeven voorschriften van orde moeten door de kweekelingen worden nagekomen. Geen vereeniging mag door de kweekelingen worden opgericht, tenzij van de wetten of statuten kennis worde gegeven aan den Directeur, die ingeval hij er bedenkingen tegen mocht hebben, deze, na den Raad van toezicht te hebben gehoord en met medeweten van den beschermheer, aan den Minister van Binnenlandsche Zaken onderwerpt. Hetzelfde geldt ten aanzien der wijzigingen in die statuten of wetten te brengen. Geen optochten, serenades of dergelijke openbare bijeenkomsten mogen van de zijde der kweekelingen plaats hebben zonder vergunning van den Directeur, die desverkiezende, vooraf den Raad van toezicht raadpleegt.” Daaraan paarde zich art. 84, waarbij de vermelde bevoegdheid van den Directeur van toepassing werd verklaard op reeds bestaande vereenigingen. Den 30sten September werd een corpsvergadering gehouden. Een uur tevoren had de Directeur den Senaat ontboden, om hem tot aanvaarding van deze regeling te overreden. Doch te vergeefs. Gelijk de Senaat, weigerde het corps. Luide toejuichingen begeleidden de toespraak van den President, toen hij zeide: „Zal de Academie een hoogeschool voor technische wetenschappen worden, dan moet er wetenschap en geen kunst gedoceerd worden, en bijgevolg de studie vrij zijn. Laten wij ons dus verbinden, en corps te handelen, en corps de goede zaak voor te staan.” Alle leden verbonden zich aldus te doen. Daarna besloot het corps een adres aan den Koning te richten met het eerbiedig verzoek, het besluit van 7 September te wijzigen, zich tot den Beschermheer te wenden met het verzoek, de wenschen van het corps te ondersteunen, en den Senaat op te dragen, een audiëntie bij den Minister van Binnenlandsche Zaken aan te vragen. De Minister, de heer Mr. S. baron van Heemstra, deelde zijn weigering mede in deze bewoordingen: „dat hij niet in onderhandeling met „kweekelingen” kon treden.”

Het ging den jongen mannen, die zoo optraden niet naar wensch. De regeering bleef doof voor hun betoogen en de strijd liep zoo hoog, dat, toen de studenten weigerden het

hoofd in den schoot te leggen, op 21 November 1861 de Koninklijke Academie gesloten werd verklaard, aanvankelijk voor den tijd van twee maanden. De studenten hielden zich flink gelijk verwacht mocht worden van een corps gepresideerd door niemand minder dan W. K. M. Vrolik, die wij ons altijd dankbaar als een onzer uitnemendste voorgangers zullen herinneren.

Men leefde in volle revolutie, maar kreeg geen onderwijs! 't Was toen, dat men trachtte door oprichting van het Dispuut „Vrije Studie”, waarin onder leiding van de docenten de wetenschap zoude worden beoefend, te voorzien in het gebrek aan onderwijs. En het was ons een voorrecht den oprichter dier vereeniging, den heer J. P. Havelaar, later tot zoovele der hoogste betrekkingen in ons land geroepen, als oudste der reunisten aan het hoofd der circulaire te zien, die ons opriep tot dit feest.

Het Dispuut „Vrije Studie” had een kort bestaan: de leeraren, minder moedig dan de studenten vreesden zich te compromitteren en durfden den gevraagden steun niet geven; het plan van het Dispuut „Vrije Studie” moest worden opgegeven.

Het was gelukkig niet noodig hierover lang te treuren, want op 21 Januari 1862 werd de Academie heropend, het beruchte Kon. Besluit was ingetrokken en het nieuw opgetreden tweede ministerie-Thorbecke bereidde een wettelijke regeling in geheel anderen zin voor.

Maar „Vrije Studie” was een leus geworden en reeds op 6 Febr. 1862 werden de Statuten vastgesteld van een nieuw dispuutgezelschap van dien naam; de heer Havelaar werd de eerste voorzitter der Vereeniging.

„Een viertal redenen”, zegt Prof. Pekelharing, „heeft tot de oprichting van het nieuwe dispuut geleid: 1°. De afkeer van schoolschen dwang. 2°. Het streven om die vakken van wetenschappen welke aan de Academie werden onderwezen, in de vergadering vrijelijk met elkander te beoefenen. 3°. Het streven om kennis te verkrijgen en te onderhouden van vakken van wetenschap, die niet aan de Academie werden onderwezen, en een krachtige hefboom zijn voor algemeene ontwikkeling. 4°. Het streven, om, in tegenstelling met de bestaande disputen, alle vakken en alle studie-jaren te vereenigen. Vermijding van noodelooze onkosten stond mede op den voorgrond”.

In den beginne hielden de leden der vereeniging voordrachten, terwijl ook van de docenten enkele optraden. Ik zal U, hoe gaarne ik het ook zou doen niet nog meer uit de feestrede van Prof. Pekelharing van 9 Febr. 1887 voorlezen. Laat ik er alleen nog aan ontleenen, dat de student A. L. H. Obreen, ook een onzer reunisten, in 1864 een voordracht hield over Ary Scheffer, en, „dat het lid Cost Budde den 21 April 1864 „het lot der arbeiders in Europa” tot onderwerp eener uitvoerige rede heeft gekozen. In de notulen staat dienaangaande onder anderen het volgende opgeteekend: „De spreker eindigt met een woord tot ons, in wier handen de industrie der toekomst is gesteld en uit den wensch dat liefde tot God en den naaste ook bij ons de zegepraal moge behalen op eigenliefde en eigenbelang”. De steller dezer notulen was de heer J. C. van Marken Jr., de secretaris”.

Het is een bonte rij van sprekers, die voor ons geestes-oog voorbij gaat, als we nagaan, wie in den loop der afgelopen vijftig jaren voor de leden van „Vrije Studie” en hunne gasten optraden. Wij vinden daaronder in den ouden tijd namen van letterkundigen als: Nicolaas Beets, Jonckbloet, Van Vloten, Alberdingk Thym (de oude), Multatuli, Jan ten Brink; ingenieurs of geleerden als: Prof. Oudemans, Grothe, Huet, H. F. Waller, Rauwenhoff, N. G. Pierson. Staatslieden als: Van Houten en Schaeppman. Later uit de jongere geslachten o.a. de namen van letterkundigen als: Fred. van Eden, Vermeylen, Teirlinck; Professoren als: Pekelharing, Kuiper, De Boer; Voordracht-kunstenaars als: Rooyaards, Mevr. Holtrop en die onvermoeide vriendin van „Vrije Studie”: Mme Jeanne Thenard.

Allen hebben zich gaarne verdienstelijk gemaakt voor Uwe Vereeniging, die voortging een bloeiend bestaan te leiden; maar na het epische begin is hare geschiedenis zoc kalm verlopen, als het zich slechts laat denken.

En thans, heeft Uw Vereeniging nog volle levenskracht? In het oog van velen wellicht niet.

Zeker, het verkrijgen van algemeene ontwikkeling is ook thans nog Uw doel maar voordrachten in den geest als zij die organiseert, trekken bij een groot deel van het publiek niet meer de noodige belangstelling. Ik heb onlangs van een ondeugend spreker gehoord, dat hij ze alleen ging bijwonen als hij er zelf optrad. En toch wij allen wenschen Uw Vereeniging een voortdurend bloeiend bestaan toe en ieder onzer zoude na de namen van D. S. C. en S. P. geen

naam zoo ongaarne uit Uw Almanak zien verdwijnen dan dien van „Vrije Studie”.

„What is in a name”? roept ge mij bij die bewering niet toe! want gij weet het even goed als ik, hier zouden niet zoovele leden en oud-leden Uwer Vereeniging zijn toegestroomd, als het niet voor „Vrije Studie” ware, dat we feestvieren: Vrije Studie, het machtig tooverwoord, dat elken rechtgeaarden, Nederlandschen student opwekt in den strijd voor de verovering van de wetenschap, in afkeer van schoolschen dwang.

Toen voor vijftig jaren deze idee ernstig werd bedreigd hebben onze vaders en grootvaders zich aangegord haar te verdedigen. Vergis ik mij niet, dan is het ook thans nog niet geheel overbodig over deze zijde van: „Vrije Studie” een enkel woord te spreken, welker ernst gij ook in dit feestelijk uur wel niet ten kwade zult duiden aan iemand die reeds bijna 25 jaren geleden Delft als ingenieur verliet en in dien tusschentijd, steeds vol dankbaarheid aan zijn studententijd terugdenkende, het voorrecht had met vele Delftsche ingenieurs, uit latere geslachten voortgekomen, samen te werken.

Sedert een zestal jaren werd onze P. S. in een Technische Hoogeschool gemetamorphoseerd en werden de studie-inrichtingen belangrijk en nog voortdurend op grootsche schaal uitgebreid. Maar ook werd de studietijd verlengd en het getal der examens sterk vermeerderd. Het aantal der hoogleeraren is zoo groot, dat aan de hoogste eischen van specialiseering voldaan schijnt, maar toch blijkt dat alles niet genoeg om Uw dorst naar kennis te lesschen. De heer Van Sandick vestigde in *de Ingenieur* van 6 Jan. 1912 No. 1, blz. 39 de aandacht op het groot getal repetitoren, die een drukke werkkring in Uw midden hebben.

Bewijst dit, dat het levenwekkend beginsel van „Vrije Studie”, ook buiten de collegezaal, krachtig onder U voortleeft?

Schijnbaar wellicht, maar toch meen ik het te mogen betwijfelen en ik wil in alle bescheidenheid trachten hier dien twijfel te motiveeren, al zal ik wellicht het gevaar loopen van U het verwijt te hooren, dat ik op onvoldoende gegevens oordeel.

In zijn onlangs uitgesproken rede heeft de hooggeachte Rector-Magnificus der T. H. eenige zeer belangwekkende cijfers gegeven, waaruit de uitslag der ingenieurs-examens van het zestal laatste jaren werd meegedeeld. Daaruit blijkt dat ongeveer de helft der aangekomenen het tot ingenieur heeft gebracht.

Wanneer men hoort, hoeveel studenten in de laatste jaren voor de propaedeutische examens zakken, is *dit* percentage nog niet zoo heel ongunstig, maar het blijkt toch al, dat de studie voor de helft der jongens, die met eigen en ouderlijke illusies naar Delft gingen, met teleurstellend resultaat is geëindigd.

Dat resultaat zoude minder ongunstig wezen, als meer gelet werd op praktische oefening, als deze bij de wet ware geëischt. Een aantal jongelieden zouden door een blik in de practijk zijn voorbereid de studie met beter resultaat te kunnen volgen of door de praktische vooroefening van hun gewaande liefde voor de techniek bekoeld, een anderen loopbaan hebben gekozen.

Ondanks den aandrang vóór de tot standkoming der wet in dit opzicht van verschillende kanten uitgeoefend, heeft men de wetenschappelijke opleiding als eenige eisch gesteld.

Nog verder in dezelfde richting werkt de verdeeling der studie en der examens in verband met de verlenging van studietijd. Deze toch komt niet in de eerste plaats aan de eigenlijke vakstudie ten goede. Terwijl men weet dat de wiskundige gedeelten van de examens voor de meesten het struikelblok zijn, worden hier niet, gelijk toch elders geschiedt, de zuiver wiskundige en natuurkundige vakken als vóórstudie beschouwd, met één examen afgesloten, maar deze integendeel over een aantal gesplitste propaedeutische en candidaats-examens verdeeld.

Eén daaraan verbonden gevaar is, dat gij studenten niet werkt om de wetenschap te beoefenen, maar voor een of ander examen en alleen met het doel dat examen achter den rug te hebben; een tweede dat ge niet door eigen studie, geleid door het bezielend woord van den professor in de collegezaal, maar afgericht door den repetitor, tracht te slagen voor „alweer een examen”.

Ge zoudt gedurende den studietijd wel practisch willen werken, ge zoudt op een buitenlandsche universiteit tijdelijk college willen loopen om Uw blik te verruimen, maar examenplicht of -vrees weerhouden U. En zijt ge eenmaal aan het eind van Uw studie, dan moogt ge, wanneer Uw aanleg goed en de omstandigheden niet te ongunstig waren, voor wetenschappelijk ingenieurswerk niet ongeschikt zijn,

tien tegen een, en dit zal niet alleen Uw eigen schuld wezen, dat de werkplaats — ge zult me wel vergeven hier alleen over *mijn* vak te spreken — een gesloten boek voor U is en blijft.

Zoekt de Nederlandsche machinefabrikant bekwame bedrijfsingenieurs, dan zoekt hij die onder de oud-leerlingen van Delft vaak te vergeefs, terwijl in Duitschland een aantal van de beste ingenieurs in de werkplaatsen de leiding van afdelingen hebben. Hoeveel bezwaren dit ook medebrengt, wij zijn verplicht voor dit doel Duitsche krachten te engageeren. Laat toch het woord van den student Cost Budde, dat ik zooeven aanhaalde, U ter opwekking zijn. In Uwe handen werd de industrie der toekomst gesteld, waarom vinden wij die handen niet bereid en geoefend?

Ik zal hier geen verdere conclusieën trekken, maar ik waarschuw U, heeren leden van onze aloude vereeniging, dat de Vrije Studie in het gedrang komt en de student te Zürich, b.v. en elders waar de studie oogenschijnlijk veel schoolscher is dan hier, inderdaad zijn wijsheid in grooter vrijheid vergaart, dan gij het de Uwe doet.

Wilt ge tenslotte een andere, hoogere autoriteit dan de mijne voor één mijner waarschuwingen hooren, sla dan de geestige rede eens op, die Multatuli lang geleden in dezen kring hield over Vrije Studie. Ge vindt daar o.a. in Idee 590:

„Men zegt namelijk, maar ik sta voor de waarheid niet in, en verzoek ieder hoorder die geen telg is van deze of gene alma mater, me niet te begrijpen . . .

Hoe zal ik fluisteren, om bijna niet verstaan te worden? Men zegt . . . ik durf waarlijk niet . . .

Beloofst ge me geheimhouding?

Men zegt dat er te . . . Salamanka studenten zijn, die meenen vrij te studeeren, door 't conscientieus vermijden van alle collegekamers. Indien ieder, die nooit collegieën bezocht, vrij-student is, dan vraag ik 'n diploma van docht, vrij-student is, dan vraag ik 'n diploma van docht in de wijsbegeerte voor alle Zuidzee-eilanders.”

Maar genoeg reeds over uw ernstige plichten, heden viert ge feest en treedt een andere zijde der vrije studie: het studentzijn op den voorgrond. En dat feest is vooral niet minder groot voor hen, die hun dagelijksch werk hebben verlaten om op te gaan naar Delft, als voor U, die ons in de gastvrije zalen der S. P. ontvangt. En vergis ik mij niet, dan komen wij, ouderen, hier in deze dagen, ook eenigszins om te getuigen, te getuigen voor het onverzwakt vertrouwen, dat wij stellen in het Nederlandsche studentenleven.

Er is in de laatste jaren een zekere beweging gaande in den lande om zich te bemoeien met zaken, die — ik zal niet zeggen ons niet aangaan, maar — die wij toch in vol vertrouwen aan U zelf ter bespreking en beslissing moeten overlaten, daarbij natuurlijk een groote verantwoordelijkheid op Uw schouders leggende. En naar mijn meening kunnen wij dat doen met onbezwaard gemoed.

Men heeft U van buiten af regelen willen stellen voor de wijze waarop gij candidaat-corpsleden voor het lidmaatschap van dat corps meent te moeten voorbereiden.

Gij hebt in deze stelling genomen, toen gij in deze lokalen met algemeene stemmen, behalve die van den inleider, den heer Van Sandick, hebt verworpen diens stellingen tot afschaffing van den groentijd.

Die beweging tot afschaffing van den groentijd, een op zich zelf al wat veel, niet-onschuldig, stof opjagend briesje, is tot een waren storm aangeblazen, toen enkele uwer Leidsche broeders zich uiterst onbedachtzaam lieten verleiden tot het organiseeren en bijwonen van een vertooning, waarbij alle den student ruim toegemeten perken van fatsoen schijnen te zijn te buiten gegaan. Ik zal daarin uw Leidsche vrienden allerminst verdedigen in wat ze deden, maar wil alleen als oud-student opkomen tegen de schromelijke overdrijving, waaraan zij zich schuldig maken, die het doen voorkomen of deze jonge mannen alleen door een leven van zelfkastijding in staat zouden zijn voor hun slechtheid te boeten.

Is men geheel vergeten, dat lust in het aanhooren en zingen van schuine liedjes wél geen esthetische uiting is van het leven der jeugd, maar toch met moraliteit niets te maken heeft.

In onze dagen werden er ook groenencomedies gemaakt, die uit ten deele niet ongeestige, maar uit altijd meer of minder obscene liedjes bestonden! En toch zoude ik U de namen kunnen noemen van schrijvers en spelers dier comedies, met groot vermaak ingestudeerd en opgevoerd, die als naar hun oordeel ware moraliteit in het gedrang kwam, met geestdrift streeden voor hun principes en die het studentenleven, dat ze genoten met „jolijt”, zooals gij het gaarne noemt, verlieten, even rein naar lichaam en

geest, als ze het intraden. Natuurlijk kunnen alle steenwerpers van thans dit ook van zich zelf zeggen. Nog eens, ik verdedig de ook hier in groentijden wel eens gemaakte fouten niet; ik vertrouw echter dat Uw bestuur en de voormannen in Uw corps in en buiten den groentijd minder goede elementen, welke natuurlijk ook in Uw samenleving voorkomen, onschadelijk zullen weten te maken, want ik behield een ongeschokt geloof in den uitstekenden invloed van Uw corpsleven . . . ook van Uw groentijd. Ik geloof dat deze, mits behoorlijk gereguleerd over het algemeen een goede wijze is om den aanstaanden student te leeren kennen en U zelve aan hem te doen kennen. Ik wil U volstrekt niet vleien, dat er nog wel wat te verbeteren zoude zijn, gij weet het zelf even goed als ik, maar dat geldt voor Uw geheele corpsleven en wij, die Uw corps liefhebben, weten dat ge uw best wilt doen daarvoor te werken.

Er is in de laatste tijden b.v. gewezen op soms verontvondende weelde en nu gij een nieuwe feestweek van Uw corps voorbereidt, zoudt ge zeer zeker ernstig dienen te overwegen of er niet wat te doen valt voor den Delftschen student en of hij ook eens moest toonen, dat hij durft te breken met een opdrijving in de feesten, zooals we die thans kennen.

Maar dat zijn geen zaken, die Uw corpsleven in het hart tasten, en ik meen iederen vader en iedere moeder ook te moeten raden hun zonen in Uw corps te laten meeleven, om niet alleen hun talent zich te laten ontwikkelen in de stilte der collegezalen en studeerkamers, maar hun karakter zich te laten vormen in den stroom van Uw studentenwereld. Op een voorwaarde, deze namelijk, dat die zonen, zoo zijn aangelegd en door de ouders opgevoed en voorbereid, dat zij weerstand weten te bieden aan de gevaren, die hun in het leven wachten. Want die gevaren omringen hen niet vooral in hun groentijd en niet alleen in hun studentenleven. Maar in den studententijd zullen zij zich niet alleen tot bekwame technici maar tot jonge mannen van karakter kunnen vormen, en aan dezulke bovenal heeft onze maatschappij behoefte.

Mijne Heeren leden en oud-leden van „Vrije Studie”, vergeet het mij, indien mijn feestelijk woord wat te ernstig is geworden, maar nu ge me eenmaal de gelegenheid gaaft tot U te spreken, moesten enkele dingen mij van het hart. Ik dank U voor de toegevendheid, waarmede ze hebt willen aanhooren.

Ook U, dames en heeren, gasten der vereeniging, dank ik voor Uw welwillend gehoor; moge „Vrije Studie” en de leden van het Delftsche Studentencorps, steeds kunnen rekenen op Uw onverzwakte liefde, dan zal onze vereeniging blijven bloeien tot in verre tijden.

Xe Lustrum van Vrije Studie.

L'Idéal de Ménelik par Hugues le Roux.

Er was in ons opgestaan plotseling en sterk het heerlijk gevoel van geestdrift, van vrijheid, van kracht om ook te werken, ook te vechten, ook te streven naar het schemerend, neen schitterend ideaal Vrije Studie, toen we lazen de geschiedenis van het ontstaan der vereeniging, die thans haar Xe lustrum vierde. Maar het S. W. werd neergelegd en buiten was slechts modder en mistigheid.

Tot Woensdagavond. Want binnenkomend in de oude Doelen greep ons opnieuw diezelfde geestdrift, diezelfde drang, als heerlijke grondtoon van feeststemming.

Dikwijls zien we slechts het potsierlijk conventionele in rok- en smokingzwartheid, in witte en roze en lila toiletgevlinder. Maar dezen avond deed het juist aangenaam aan, als goede poging om ook uiterlijk in harmonie te zijn met het innerlijk feestelijke, dezen avond van durende contrasten die eindelijk overging in schoone overeenstemming.

Het oude zaaltje van leelijke kleuren, van hard stootende teekening, waarin een trachten van versieren droeviglijk schipbreuk leed, vulde zich langzaam aan met een schare van jongeren en ouderen, die samen gaven een bewegen, een spreken een kleurenschakeering, vroolijk en goed en aangenaam.

Plots gaat een zijdeur open en monsieur Hugues le Roux staat voor ons, beleefdelijk door den heer Röell geïntroduceerd.

Allen wachten in lichte nieuwsgierigheid naar het eerste woord, naar het eerste oogenblik van toenadering.

De heer Le Roux wist deze toenadering dadelijk als stormenderhand te veroveren. Holland, het land van vrij-

heid, het land van vrijheid van gedachte vooral had hem doen komen, hem den Franschman en dus ook de vrijheidsman; hoe kon het anders dan met vreugde zijn, dat hij hier optrad, om te spreken over het land van Ménélik, waar de menschen hebben denzelfden idealen droom, denzelfden drang.

Hij voert ons dan mee van Marseille naar het Oosten, langs Suez, de Roode Zee door, tot waar rechts de Woestijn dor en vlak, zich voor ons uitstrekt. Juist daar moeten wij zijn, want daar verrijzen omhoog uit de strakke eenvormigheid, drie blauwe bergen, drie groote vlakten op verschillende hoogten. Het is de plaats waar de groote Stroom van Egypte ontstaat, de blauwe Nijl, zoo klaar dat zij den hemel weerspiegelt, en de Atbara wit gekleurd.

En deze stroom is de oorsprong van heel de beschaving van het volk dier bergen. Ze hebben leeren kennen de Egyptische, de Grieksche, de Romeinsche; en toch is het alsof het is een land van misterie, gehouden door een machtige hand van een wonderen beeldhouwer.

De zachte mimoza, zoo lieflijk maar zoo teer en zwak in onze landen is daar een plant met scherpe doornen, een plant die zich verdedigen kan; het is een land dat sterk is in eigen bestaan.

De bewoners van dit land hebben in zich vereenigd twee soorten van menschen, het eerste, dat van een jongen man eischte iemand gedood te hebben voor hij mocht trouwen, het tweede dat een hoogheid van ziel bezat die thans nog heerschend is.

De Legende van hun oorsprong is deze.

Toen Mozes Egypte verliet, trokken niet alle Israëlieten met hem mee. De achtergeblevenen weken toch, door vervolging geprest, steeds verder uit, verder den Nijl op, tot ze kwamen in het land door de Arabieren Habisj genoemd, door hen zelf Etiopia. Ze hadden van den Egyptischen Isis-dienst de gedachte dat een Moeder de heerscheres is, medegenomen en in hun Israëlitische godsdienst plaatsten zij daarom aan hun hoofd een Koningin, waarnaast „un ministre de commerce”.

Hun verband met de stamverwanten in Kanaän ging niet verloren. Want toen Salomo al wat schoon en edel was, al wat wijsheid bracht en luister, naar zijn hof lokte, zijn tempel en paleis liet bouwen, werd dit gedaan door Etiopiërs.

En als de koningin van Saba, d. i. de Koningin van Scheba van het Westen komt om zelf te zien het wondere van Jeruzalem, spreekt zij de gevleugelde woorden: „ziet de helft was mij niet aangezegd”.

Zoo sterk zijn zij nog Israëlieten, dat er wordt recht gesproken met den Bijbel in de hand: er geldt in strengste letterlijkheid, oog om oog en tand om tand; tot het jaar 300 n. Chr., als twee schipbreukelingen worden gebracht voor de Koningin en voor het eerst op die bergen gehoord wordt de nieuwe religie: hebt uw vijanden lief, doet wel degenen die u haten, de godsdienst der liefde. Zoo zijn de Etiopiërs een Christenvolk met een beschavingsgeschiedenis als de onze: Ze hielden contact met het Byzantijnsche leven, ze gingen gekleed in Romeinsche toga.

Zij zijn gebleven een zelfstandig volk met eigen ontwikkeling, met eigen godsdienst, met eigen zeden, met hartstochtelijke vrijheidsliefde, te midden van de meest verschillende omgeving, en met een streven om verder te komen, om hun ontwikkeling door te zetten.

En daarom vraagt dan ook Ménélik, die wel de kroon hem gezonden door koningin Victoria, afwijst omdat hij zelf een kroon heeft, daarom vraagt hij de nieuwe godsdienst, de religie der wetenschap. En hij ontvangt... het geweer. Welk droevig contrast. Dat is wat onze beschaving geeft. Hij laat ingenieurs komen en geleerden, hij maakt zijn volk een weerbaar volk. Maar zie, als een vijandig Italiaansch leger op hem afrukt, dan plotseling moeten de kanonnen zwijgen en ongehinderd mogen de gezanten komen. Immers: hebt uw vijanden lief.

En als de koning van Caffa hoog op den heuvel, waarom heen het vertoornde volk, voor hem geknielt ligt, en men van den koning het vonnis verwacht, doet Ménélik den gebogen vorst opstaan, omdat het vonnis zou gesproken zijn, door hartstocht en woede. Zoo staat daar die heerscher van het land van mysterie aangrijpend alles wat beschaving, wetenschap, techniek kan brengen, maar dit ziende, alleen goed en schoon en tot heil van zijn staat, als om en in hen leeft, als hen doorstroomt die hoogere geest, de geest van Liefde.

Mij dunkt: toen de feestvierende menschen de keurig versierde danszaal binnengingen, hebben zij allen gevoeld een opgewekte dankbaarheid.

T. en W.

(Zie verder Tweede Blad).

ADVERTENTIEN.

TER OVERNAME AANGEBODEN:

**een goed draaiende
= WEERHAAN. =**

Speciaal voor Redacties van Studenten-Weekbladen.

Brieven onder motto „GROENTIJD” aan het Bureau van dit Blad.

Voorhanden in den
**TECHNISCHEN BOEKHANDEL
EN DRUKKERIJ J. WALTMAN Jr.**
BINNENWATERSLOOT.

DE REGELS VAN HET VOETBALSPEL

— 4e DRUK, —

bewerkt door de Commissie belast met de herziening der regels van het spel.

Uitgegeven door den Nederlandschen Voetbalbond.

Prijs 25 cent.

EGLISE WALLONNE DE DELFT.

Vendredi le 16 Fevrier 1912,
Soir 8 heures.

Conférence de Mr. le Pasteur FRANK THOMAS
de GENÈVE.

TER OVERNAME GEVRAAGD een in goeden staat zijnde

VERSTELBARE TEEKENTAFEL

op ijzeren voet; blad 1.50 M. bij 1 M., voorzien van parallelhaak. Aanbiedingen met laagste prijzen onder No. A 38 ADVERTENTIE-BUREAU BOUCHER, Papestraat 11, DEN HAAG.

DELFTSCHE

Limonade-Siropen

Sinaasappel- of Oranje-Limonade

75 cts. per flesch; 6 flesschen franco zending.

NIEUWE LANGENDIJK 50.

Aanbevelend, **W. DE HOOGH.**

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van 12 FEBRUARI 1912. No. 17.

Gedachten en Gedichten.

Dorpsmolen.

De molen staat op een heuvel
en praat maar wat met de wind,
die in dat luchtig gekeuvel
genoegen vindt:
luntele — lunt en klapperde — klap
runtele — runt en flapperde — flap
als stond er de molen
alleen voor de grap.

De mulder zit er beneden
en knipoogt tegen de kat;
het waait en hij is tevreden
en fluit maar wat.
luntele — lunt en klapperde — klap
runtele — runt en flapperde — flap
als stond er die molen
alleen voor de grap.

O. M.

Een momentje uit de „Sturm und Drang- periode” van Pimje.

O ik haat ze, die vrouwen, met al de vurige kracht die in mij is. Ik haat ze voor eeuwig. Het is hun eigen schuld. Wanneer een man hen tracht te behagen, dan nemen ze hem op, bekijken hem van alle kanten en onder alle mogelijke lichtnuances ontleden ze zijn karakter en ziel. Het goede in hem ontdekt hebbend maken ze dit dienstbaar aan hunne eigen genoegens. Ze zuigen hem geestelijk uit en wanneer niets meer over is smakken ze hem terug tot onder het niveau van het alledaagsche. Geen greintje dankbaarheid, geen poging tot redding, met minachtend gebaar wendt ze zich van hem af, zonder medelijden laat ze hem stikken in dien algemeen menschelijken poel van weedom en smart.

Een man is goed om haar te begeleiden naar lunchroom en bal, om haar aan een diner aangenaam bezig te houden. De ongeschreven fatsoenlijkheidswetten laten immers niet toe dat ze er alleen komt en komen moet ze er. Welnu ze beschikt ruimschoots over middelen om zich te laten uitnoodigen. U worden een paar schitterende lachende oogen, een paar rijen hagelwitte tanden getoond en ge laat u medeslepen. Geen raadgevingen helpen meer. Evenals een baarsje, dat dommelend onder het kroos plotseling toebijt in het hem voorgeschoven aas, zijt gij het slachtoffer geworden van uw doelloos begeeren.

Ik heb haar ontmoet op een bal. Reeds op het eerste gezicht werd ik geboeid door haar machtige schoonheid. Een dergelijk beeld moest den Griekschen marmerdichter Phidias zich voor oogen gesteld hebben toen hij zijne lemnische Minerva schiep. Deze gedachte verheugde mij, want als haar schoonheid werkelijk even hoog stond, zouden slechts weinigen ze naar waarde kunnen schatten en had ik, arme egoïst, des te meer kans, om het geheim mijner ontdekking geheel alleen in het diepst van mijn hart te kunnen bewaren.

Weldra zweefden we heen op de wegdoezelende rythme eener tsiganer wals. Mijn oogen hield ik strak gevestigd op haar neergeslagen wimpers. Er was geene omgeving meer, alles loste op in eene lichtend grijze waas, welke er op berekend scheen hare bevallige figuur te doen worden tot een lijnensymphonie van ongekende schoonheid. Ik meende mij met een razende snelheid te wentelen door een wolk van geluk.

O, onbarmhartige gevoellooze muzikanten, had gij niet plotseling uwe gouden bazuinen doen verstommen, uwe klankvolle snaar-instrumenten het zwijgen opgelegd, ik zou getracht hebben het eeuwige en onmetelijke geluk te bereiken.

Ik vermoedde toen nog niet dat juist dat geluk even onbereikbaar is als de tooverachtige stad, die een Fata Morgana aan een zuidelijken woestijnhemel tooverd.

Den geheelen avond was ik in hooger sferen. Ik was wat men in mijn wereldje noemt „chemin”. Wanneer wij niet dansten vleiden wij ons in een rustig hoekje neer. De woorden die dan als muziek van haar lippen vloeiden deden mij droomen van eene zielsverwantschap, zooals nog nimmer moest hebben bestaan.

Terwijl ik haar naar huis bracht overstroomde zij mij met de uitingen harer dankbaarheid. Ik gevoelde mijne ziel met de hare samensmelten tot een onverbreekbaar geheel. Geen macht ter wereld vermocht ze ooit meer van een te scheuren.

Ik ben teruggekeerd langs een eenzamen weg, mijmerende over de toekomst. Talloze plannen, het een al schitterender dan het ander flitsten door mijn afgematte brein. Nog menigmaal moest ik mij op mijn bed omkeeren alvorens de slaap mijn oogen sloot.

Den daaropvolgenden Zondag zou ik haar een visite maken. Nog nooit had ik met zooveel zorg een das uitgekozen. — Reeds ben ik op het punt om mij op weg te begeven, als er gebeld wordt en de brievenbesteller een enveloppe voor mij afgeeft. Werktuigelijk open ik het — haar naam, daar begrijp ik niets van, waarom stuurt zij mij een kaartje, — een vreeselijke gedachte schiet mij door het hoofd, ik raap het inmiddels gevallen enveloppe weer op en werkelijk het bevat nog een kaartje. Het is of de vestibule om mij heen begint te dansen, hij danst met helse vreugde diezelfde Tsiganer wals.

O ik haat ze, die vrouwen, ik haat ze met al de vurige kracht die in mij is . . . . .

G.

A . . . . . „Lui”.

En lisant ma chanson amoureuse,
Tu ne sais pas que je l'ai faite pour toi,
Sais tu que mon coeur palpite
En entendant ta voix?

Tu ne sais pas que je suis jalouse,
De chacune qui peut te plaire,
Tu ne vois pas à mes yeux impassibles,
Comment ta présence m'est chère.

Tu ne sauras jamais que je t'aime,
Et ton coeur ne sera pas ému,
Quand peut-être mes simples paroles,
Plus tard par toi sont lues.

L. B. I.

't Studentenhuis.

Mijn kamer is als de gewijde cel
Eens kluis'naars, wijl der wereld vaag gedruisch
Daar niet gehoord wordt. 'k Voel mij wonder wèl
Hóóg boven in dit oude, vreemde huis.

Soms, wen ik door de lange marm'ren gang
Gegaan kom, of de eiken trap betreed,
Denk ik aan wie hier vroeger leefd' en leed
Vóór mij, in deze ruimten, jaren lang, —

Dan rijzen vaag hun schimmen om mij op,
Die willen mij iets van hun denken zeggen;
Eén fluistert aan mijn oor een schuine mop,
Een ander tracht mij Bolland uit te leggen . . .

Zoo zaagt gij dan, mijn oud studentenhuis,
Binnen uw muren velerlei geslachten;
En 't is m' of al hun woelige gedachten
Nóg spoken door mijn hooge, stille kluis.

Febr. 1912.

D' ARMAGNAC.

Een weinig bekend boekje van le Roux.

Wie zich eenmaal voorgenomen heeft het gebied der literatuur te gaan verkennen en zich van een deel er van meester te maken, is al mooi op weg in dat groote, geheimzinnige land te verdwalen, steeds dieper en dieper tot hij eindelijk tot de eenigszins verrassende ontdekking is gekomen, dat hij niet meer terug kan — dat hij zich niet heeft meester kunnen maken van de literatuur, maar dat omgekeerd de literatuur hem reeds in zijn macht heeft.

Ik weet wel, dat velen zich nog uit die macht bevrijden kunnen, maar dat gaat dan toch altijd ten koste van het beste, wat er in hun was daar de banden, waarmee de literatuur zijn slachtoffers boeit, niet losjes over de huid liggen, maar diep in het lichaam zijn vastgegroeid.

Gelukkig hij, die dan de moed heeft zich volkomen over te geven: hij zal kunnen dwalen door dat groote, heerlijke gebied, steeds nieuwe schoonheden ontdekkende en telkens duidelijker de oneindigheid er van inziende. Ook zal hij niet alleen blijven, maar er zal zich om hem een kring vormen van allerlei gestalten, schrijvers en dichters uit alle landen met de door hem geschapene figuren en karakters.

Voor velen uit die kring zal hij bewondering gevoelen, voor anderen ontzag, soms grenzende aan afschuw, maar voor verreweg de meesten zal hij een warme vriendschap koesteren. En dit is nu juist het mooie, dat die vriendschap inniger en standvastiger is, dan die we in andere landen ondervinden kunnen, al berust zij ook dikwijls niet, zoals dáár, op den grond van een jarenlange omgang, maar op een kennismaking van één dag, van één uur, soms van één enkele seconde. Meestal wordt dan later de kennismaking wel voortgezet, maar noodig is dit niet voor het in stand blijven der eenmaal ontstane vriendschap.

Van Hugues le Roux had ik tot voor korten tijd niets anders gelezen dan een klein onaanzienlijk boekje en toch waren de eerste paar bladzijden er van reeds voldoende om hem een eervolle plaats te geven in de kring van figuren, waarvan ik het ontstaan zoo juist verklaard heb, eervol alleen omdat hij daar staat tusschen Shakespeare, Lessing, Daudet en zooveel anderen.

Het boekje van Hugues le Roux, waarover ik iets zeggen wilde, is getiteld: „O, mon passé!” In den beginne stond ik er vrij sceptisch tegenover. Ik had nooit van Hugues le Roux gehoord. (Wel van Gaston le Roux, die me een paar onaangename uren heeft bezorgd met zijn detective verhalen, waarin Rouletabille de idioot speelt).

De uitgave van het boekje was niet zeer aantrekkelijk, alleen de prijs er van leek me normaal. Dáárom had ik het gekocht en ook om geen herrie te krijgen met den boekhandelaar, wiens voorraad boeken ik geheel doorzocht had zonder iets van mijn gading gevonden te hebben.

Toen begon ik te lezen. Mijn eerste indruk was: niet veel bijzonders, net als ik gedacht had. Ik las verder. Het was het verhaal van Guillaume Sorel, die vertelt hoe hij ergens in Normandië geboren wordt op den aanvalligen leeftijd, waarop de meeste kinderen geboren worden.

Hij vertelt dan verder, hoe uit de lijnen van zijn hand door de waarzeggers van zijn dorp, (blijkbaar waren het nog al eenige), verschillende dingen voorspeld worden en daar trof mij plotseling:

Phénomène inexplicable! Ma main gauche dément toutes les indications que donne ma main droite . . . . .

Dat was humor! Hugues le Roux was dus humorist!

Nu moest ik wel verder lezen!

Op de volgende bladzijde ontpopte zich de schrijver als dichter!

Niet dat hij daar begon te rijmen, maar . . . . . enfin, men begrijpe mij. Een proza schrijvende dichter, minstens honderdmaal beter dan een rijmende prozaïst, die echter veel talrijker zijn! En dan nog humorist!

Wat wilt ge meer! Er is genoeg. Hugues le Roux is een uitstekend stylist. Zijn Fransch doet denken aan dat van Pierre Loti: zuiver, gemakkelijk vloeiend en toch niet zoetsappig; zodoende een levend bewijs tegen de meening, die tegenwoordig in Holland nog al eens gehuldigd wordt, dat proza moet zijn als uit rots gehouwen, ruw, kantig en volstrekt niet glad, gemakkelijk loopend.

Ik ben er van overtuigd dat de levensgeschiedenis van Guillaume Sorel voor verreweg het grootste gedeelte die van Hugues le Roux zelf is; waarschijnlijk zelfs heelemaal.

„O, mon passé!” is niet aanwezig in de leeszaal van de S. P., maar ik twijfel niet, of de bibliothecaris zal tot de aanschaffing er van overgaan, zoodra het wordt aangevraagd. Menigeen zal dan kunnen genieten, vooral van de eerste

tien hoofdstukken, die reeds dáárom zoo lezenswaard zijn omdat de opzet er van zoo typisch Fransch is.

Nog wil ik mededeelen, dat het boekje verkrijgbaar is in de Idéal-Bibliothèque, een smaakvol geïllustreerde uitgave, gebonden voor 1 fr. 50, librairie Pierre Lafille & Cie, Paris.

O. M.

Wintersport.

(Ouderwetsch).

't Was alles als altijd beroerd en naar,
De koude kachel in 't donkere hoekje,
Het theeblad stond natuurlijk niet klaar,
De krant niet te zien — wel het boekje.

Gebel en geschreeuw om de ploeterij;
Die is d'r familie gaan halen!
Maar eindelijk toch komt Mina bij mij:
„Mijnheer wou zeker betalen?”

„Betalen, welnee, maar die kachel mot an!”
Nu, Mina zou het probeeren,
Maar die koude kachel dacht er niet an,
Vertikte het allen keeren.

Eerst was mijn boosheid op Mina gemunt;
Maar om haar droefheid te stelpen,
Toen haar pogingen geen succes werd gegund,
Ben ik haar maar gaan helpen.

Maar toen ging het heelemaal niet meer,
Mijn avond was weer verloren!
Zie buiten dwarrelden sneeuwvlokjes neer,
Dat kon mij beter bekoren.

Toen ben ik met Mina de straat opgegaan,
Om haar lekker eens in te wrijven,
Dat voorbeeld lokte de luidjes wel aan,
Die daar ijvrig zaten te schrijven.

Ze kwamen van alle kanten toen buiten
Met dochters van de ploeterij,
Om over de sneeuw hun vreugde te uiten,
In jolig winterspel, kinderblj.

v. L. h. s.

Twijfel.

Om ons is het woelende leven,
Als een groote wereldstad;
Wij staan in het midden, en vragen,
En weten niet hoe en wat.

Wij zien naar de grootsche gebouwen,
Door ánderer hand gewrocht,
En hebben in staag verlangen
Ons móe naar den weg gezocht.

Wij zien in de vragende oogen,
Van die daar naast ons gaan
Maar kunnen, hoezéer wij ook willen,
Die anderen niet verstaan;

Wel gaan zij een wijle soms mét ons
Den eenderen dragen gang;
Maar dan scheiden weer plots onze wegen,
En wij blijven zoo eenzaam en bang.

Februari 1912.

D'ARMAGNAC.

Wetenschap en Wijsheid.

Over Vrouwen-Emancipatie.

IX.

De gehuwde arbeidster.

Het verschijnsel „vrouwelijke fabrieksarbeid” bevat een onderdeel dat uit zijn aard zoo van maatschappelijk belang is dat het algemeen als afzonderlijk onderwerp voor beschouwing behandeld wordt en dan ook zelfs in het bestek van dit artikel niet kan worden voorbijgegaan.

Het is de fabrieksarbeid der moeders en echtgenooten die — tegelijk beïnvloedend de ethisch-sexueele en de industriele zijde van het vrouwenvraagstuk — dan ook door velen begrepen wordt als beslissende factor in de oplossing ervan.

Ook in Nederland is hierover veel — en door zeer bevoegden uit allerlei kringen — geschreven. Een belangrijk document is het preadvies voor de vereeniging voor staathuishoudkunde en statistiek in 1910 uitgegeven en bevattend 3 verhandelingen over „de maatschappelijke beteekenis van de arbeid der gehuwde vrouw en de verhouding voor de overheid aan te nemen tegenover dit vraagstuk. Het eerste preadvies is van mej. Anna Polak en bepleit verbetering doch geen verbod van vrouwenarbeid, voornamelijk op grond van de niet te belemmeren liberale „vrijheid”. Ook Mej. C. van Dorp beland na een zeer ongeregeld, in zich zelf tegenstrijdig betoog bij ingrijpende arbeidswetgeving maar zonder verbod. Het grootst in omvang en belangrijkheid is het preadvies als arbeidsinspecteur geschreven door Is. P. de Vooy, die goed gefundamenteerd, met veel materiaal een totaal sluiten der gehuwde proletarische vrouw uit de fabriek verdedigt. En merkwaardiger is nog de felle bestrijding door F. van der Goes op dit preadvies geleverd in 5 artikels „Vrome wenschen” in het maandschrift „de Nieuwe Tijd” van Nov. en Dec. 1910 en Jan., Febr. en Mei 1911.

Met het oog op de nadeelige gevolgen van der gehuwde vrouwen arbeid, is men soms geneigd het wenschelijke met het ware te verwisselen en te spreken van een voorbijgaand verschijnsel. Zoo toont b.v. De Vooy uit cijfers voor Nederland aan, dat het aantal getrouwde arbeidsters achteruitgaande is. Maar de eenige betrouwbare gegevens zijn de beroepstellingen en deze staan slechts over de jaren 1889 en 1899 ten dienste.

Deze onvolledigheid erkennende, tracht hij ze aan te vullen met andere statistieken, die echter maar over een zeer klein deel der fabrieken loopen en dan ook groote schommelingen vertoonen. Hoe dit ook zij, volgens de jaarcijfers over 1910 van het centraalbureau van statistiek, zijn er in Nederland 6471 gehuwde vrouwen fabrieksarbeidster, d.i. 10% der arbeidsters boven 16 jaar, een getal, dat ernstige beschouwing van dit onderwerp zeker rechtvaardigt.

En ook De Vooy moet toegeven, dat in Nederland de arbeid der gehuwde vrouw van aanzienlijk minder beteekenis is dan in de omgevende sterk industriele landen.

Terecht merkt Van der Goes op, dat met deze verklaring het heele moeizame teruggangsbewijs voor ons land teniet wordt gedaan. Immers in de sterk industriele landen zijn de sociale verhoudingen het meest volgroeid en indien daar een regelmatige toename te constateeren blijkt, is de komst van wat men als gevolg van de fabrieksarbeid der gehuwde vrouw verwacht, aangetoond voor de groote landen der wereld en *dus* — zij het misschien wat later — ook voor Nederland.

Zoo geeft Bebel dat in Amerika in 1908 van de 4.833.630 werkende vrouwen boven 16 jaar 769.477 of ongeveer 16% getrouwd waren. De toename blijkt hieruit, dat in 1890 $\frac{1}{22}$ van alle gehuwde vrouwen werkte, in 1900 $\frac{1}{18}$. In Baden nam van 1894 tot 1899 het percentage der gehuwden toe van 27 tot %.

De Vooy geeft het volgende overzicht voor de textielindustrie: Nederland 3%, Engeland (Lancashire) 11,4%, Duitschland 10,3%, Saksen 16%, Amerika (Mass) 8,2%.

Hector Denis in zijn reeds geciteerde rede in 1910, geeft dat in België 14% der industriele arbeidsters gehuwd zijn. In de Gentsche katoenindustrie stijgt dit percentage tot 36.

Uit deze cijfers blijkt wel dat gewenscht of ongewenscht de industrie bezig is, naast de meisjes ook de moeders en echtgenooten uit de arbeidersklasse tot zich te trekken.

X.

Gevolgen van gehuwde vrouwenarbeid.

Wat van zooveel sociale verschijnselen kan gezegd worden, is ook hier het geval: de algemeene aandacht is pas gevallen op de gehuwde vrouwenarbeid, door de ellende die eruit voortkwam.

Wie er ook over dit onderwerp schrijft, zelfs de meest reactionaire beschouwer, zal geven een relaas van grauwen nood.

In de eerste plaats voor de gehuwde arbeidster zelf.

Het fabrieksmeisje heeft in haar kleurloos bestaan nog één lichtpunt: het huwelijk. Dat zal haar brengen bevrijding van den kuddearbeid, haar geven bevrediging van al 't warme levensverlangen dat er — kunt ge het gelooven heeren en dames-studenten, — immers bij zoo'n meisje even sterk klopt als bij ieder ander.

En dan komt de groote desillusie, het worden van het gezin tot een vloek inplaats tot de zegen die het in goede levensomstandigheden kan zijn. Door armoede moet de jonge vrouw juist in de jaren dat ze thuis als moeder niet gemist kan worden, weer terug naar de fabriek maar nu zonder vooruitzicht dan een ál maar dóór vechten voor niets meer dan een nauwelijks voortgesleept bestaan.

En als de moeder na een lange werkdag thuis komt, moet ze nog „het huishouden doen”. Het is door dit niet meer menschenlijk leven dat gevormd is het vrouwentype met hoekig gezicht en diepliggende oogen, wier scherpe stem u afschrikt, nette meneeren en dames die vanwege de weldadigheid misschien eens verzeild raakt bij „zulke menschen”.

Het leven jaagt ze ál maar voort. Tot al het menschenlijke en zacht vrouwelijke eruit gesleten is door de opoffering zelf van een krampachtig volgehouden moederschap.

Want dat verruwen, van „de oververmoeide vrouw die geen tijd heeft om lief te zijn voor haar kinderen”, gebeurt immers om toch „hun mond open te houden”!

Onder die omstandigheden moet het tehuis ook wel bijna de aantrekkelijkheid verliezen voor den man. Is het niet te verwonderen wanneer hij zijn behoefte aan levensvreugde buiten huis tracht te voldoen. Zoodat de vrouw ook het laatste beetje licht ontglipt. Toch moet opgekomen worden tegen de in niet arbeiderskringen nogal verbreide meening als zou de beschrevene gezinsverwording liederlijkheid van den man tot primaire oorzaak hebben.

Lili Braun geeft de uitkomsten van een desbetreffend onderzoek dat in 1898 in Duitschland van rijkswege werd ingesteld. Wisselend naar de verschillende districten was in van 71% tot 97% der gevallen *onvoldoende inkomsten van den man* oorzaak voor de arbeid der vrouw. En ter voorkoming van de gedachten over onwil van den man tot werken dienen de volgende gegevens die ik bij De Vooy citeer:

In Birmingham werd een speciaal onderzoek gedaan naar het gedrag van den man.

In gezinnen *zonder* fabrieksarbeid der vrouw was de man „dronkaard lui of ongeregeld” in 14,76% der gevallen voor die *met* fabrieksarbeid in 20,34% of in nog niet 6% meer der gevallen. Iets ongunstiger zijn de % in de gezinnen waar de man meer dan 25 sh. verdient 11,28 en 27,65%. Maar zelfs in deze laatste rubriek blijkt duidelijk dat men zich niet van de zaak af kan maken met te wijzen op „de man die niet oppast”.

Het zijn de verhoudingen in onze maatschappij zelf die de arbeidersvrouw naar de — door haar waarachtig niet gezochte — fabriek drijven.

Evenzeer is echter met cijfers aan te toonen dat de beschrevene *slechte uitwerking op het gezin* plaats heeft als de vrouw er buiten werkt. Te Birmingham werd gekonstateerd:

	Loon van den man boven 25 sh.		Minder dan 25 sh.	
	Vrouw werkt.	Vrouw werkt niet.	Vrouw werkt.	Vrouw werkt niet.
Woning schoon, ordelijk.	55,36	63,51	44,70	49,42
Arm, verwaarloosd en onzindelijk.	40,68	28,13	52,53	35,02
Niet geconstateerd . .	3,96	8,36	2,77	15,56

Verder worden statistieken gegeven over de verzorging en opvoeding der kinderen (blz. 96). Allen wijzen ze beslist op verwaarloozing van het gezin tengevolge van vrouwenarbeid. Achter die droge cijfers zit de droeve wereld waar de boefjes en vroeg bedorven fabrieksbenigels opgroeien.

Meer tastbaar, en van buiten af te constateeren dan de schade die de arbeidster zelf met haar gezin lijdt is het

nadeel dat haar toegebracht wordt als moeder. Gehuwde vrouwenarbeid gaat overal gepaard met een zuigelingsterfte die — in de schadelijke bedrijven vooral — rasvernietigende afmetingen aanneemt.

Bekend is o.a. het feit dat in Engeland toen door een crisis gedurende den Amerikaanschen burgeroorlog de textielindustrie vrijwel stillag en de arbeidersbevolking een tijd van buitengewone ellende doormaakte, de zuigelingssterfte daalde door het thuisblijven der moeders.

Zoo geeft De Vooy dat, waar het gemiddelde cijfer der sterfte beneden het jaar op de 1000 voor Engeland 133 bedraagt, dit 208 wordt voor Burnley met 59% der arbeidsters boven 18 jaar gehuwd en in Bolton 166 met 24%.

In Blackburn met veel gehuwde vrouwenarbeid was de zuigelingsterfte bij de werkende vrouwen 160%, bij de niet werkende 408%.

XI.

Verbod van gehuwde-vrouwenarbeid?

Met de genoemde gevolgen voor oogen lijkt het alsof het eenig middel om de ontstane mistanden te bestrijden, de meest energieke bekamping van de gehuwde vrouwenarbeid zelf is. Maar hierbij zal men rekening hebben te houden met het feit, dat ze den omvang aan nemen *kon* die ze heeft. Reeds vroeger bestreed men aanvankelijk de machine om haar verwoestende uitwerking, totdat bleek dat de invoering van het nieuwe productiemiddel lag in de maatschappelijke ontwikkeling en niet te keeren was.

Wie dus een verbod van gehuwde vrouwenarbeid wil verdedigen, kan niet volstaan met een aanwijzen van de schadelijke gevolgen van het verschijnsel. Hij moet tevens op economische gronden aantonen dat de samenlevingsgroei verdwijning ervan in zich besloten houdt. Dit nu is zeer moeilijk bij de aanwas, die in hoofdstuk X geconstateerd werd.

De Vooy heeft getracht het te doen. Hij hoort tot degenen „die de gehuwde vrouw terug willen geven en desnoods terug wil voeren naar het gezin”. Volgens hem heeft namelijk het gezin nog steeds een economische reden van bestaan, zoodat zijn ontbinding anti-maatschappelijk zou werken.

In de meest primitieve samenlevingen is het gezin een „geschlossene wirtschaft” en wordt alles wat geproduceerd is ook geconsumeerd.

Met het optreden der warenproductie — het produceeren van goederen met het oog op ruil — verandert dit. De gilden-productie vindt echter plaats *in het gezin*. Vrouw en kinderen helpen den man aan het verwerven van het gemeenschappelijk inkomen.

Toen nu het industrialisme hieraan een eind maakte, en dus het gezin zijn bestaansgrond als voortbrengingsgemeenschap verloor scheen zijn totale ontbinding door niets in den weg gestaan.

De Vooy nu wijst erop dat men niet alleen mag letten op de voortbrenging, want deze „kan nooit doel alleen zijn, maar is in wezen slechts middel voor het verbruik.” *Voor de regeling van het verbruik nu is het gezin onmisbaar.* In die functie vormt het voor de toekomst een steunpilaar der samenleving. Ook Anna Polak voelt, hoewel ze het minder duidelijk formuleert, voor een dergelijke opvatting. Zij belicht vooral de ideële kant ervan (blz. 40). „Ik geloof dat het een geluk is voor een volk wanneer niet alle beschikbare werkkrachten door positieven den ganschen dag vullenden beroepsarbeid in beslag worden genomen, maar wanneer een gedeelte zich althans een deel van den dag beschikbaar houdt voor het ideële maar daarom niet minder reële werk van troosten, belangstellen, opwekken, verplegen en opvoeden” . . . . . verheugt het mij voor ons land dat de meerderheid der getrouwde vrouwen *vrijwillig* aan gezinsarbeid boven buitenthuischen arbeid de voorkeur blijkt te geven.”

Toch moet ook De Vooy toegeven, dat het gezin zooals dat nu is voor de meerderheid der proletariërs niet aan de verwachtingen die hij er van heeft kan beantwoorden. Hij erkent dat een aanzienlijke *stijging van het gezinsinkomen* hiervoor *noodig* zou zijn: „De verdeling van de maatschappelijke goederen richt zich niet naar die behoeften maar naar andere regelen die zich bijna met de kracht van een natuurwet schijnen door te zetten” (blz. 60). Het is juist door deze „natuurwet dat de zoo mooi schijnende vernieuwing van het gezin spaak loopt. Ze wijst op een gebrek in den opzet van het betoog ervoor.

XII.

Gezinsarbeid en maatschappij.

Van der Goes toont zeer helder aan hoe die „zoo wonderlijk

schijnende wet” berust op het beschouwen van het gezin als uitsluitend verbruiksgemeenschap. Het arbeidersgezin is „*een produktieve gemeenschap gebleven, welker arbeidsprodukt de waar arbeidskracht is*”. (Nieuwe Tijd 1911 blz. 42).

De voortbrenging in deze periode is zoo ingericht dat de productiemiddelen niet in handen van den producent zijn. De bezitter ervan zal ze laten bedienen tegen een zekere prijs, betaald voor de arbeidskracht die verbruikt wordt. Hij zal deze prijs stellen op het minimum waarvoor hij ze krijgen kan. Door de onderlinge concurrentie van de arbeiders van arbeidskracht zal dit minimum zijn dat, noodig voor reproductie van de arbeidskracht. Indien immers beneden dit minimum gegaan werd zou het aanbod dalen en daarmee de prijs opnieuw stijgen.

De „regeling van het verbruik” door het gezin is niet anders dan een, het van buitenaf betaalde loon voor de arbeidskracht, aanwenden tot reproductie daarvan door voortplanting en verzorging der gezinsleden. Dit nu is *geen consumptieve bezigheid*. Het bestaansminimum zal in zijn hoogte bepaald worden — behalve door maatschappelijke factoren — door de wijze waarop er in het gezin mee „*huisgehouden wordt*”. Hoe meer — door de arbeid van de vrouw in het gezin — van één gulden gedaan kan worden, hoe minder de man hoeft te verdienen tot reproductie der arbeidskracht. Hieruit blijkt dat het gezin leeft van een het *nominale gezinsinkomen* + een *waardeverhoging* door „*huishoudarbeid in het gezin*”.

Alle werk dat de vrouw in huis verricht, hoeft de ondernemer minder te betalen aan haar man zoodat *ook bij huisarbeid de vrouw ten voordeele van den ondernemer werkt*.

Het ligt dus in de maatschappelijke ontwikkeling het arbeidssurplus der huisvrouw tot een maximum op te schroeven.

De mandie dit surplus mist zal meer loon moeten eischen zoodat de ongehuwde arbeider in ongunstige concurrentieverhouding staat tegenover den gehuwde. Dit is de reden die tegenover een daling der huwlijksfrequentie der hoogere standen een sterke gezinsvorming onder het proletariaat in stand houdt.

Maar het is tevens de oorzaak dat het leven van de arbeidersvrouwen zoo onnoemelijk zwaar is. Terecht zegt Van der Goes: „Een eindeloze arbeidsdag, doorgebracht met werk dat minst van al de arbeidsters kan bevredigen, dat een rusteloos, hopeloos en vreugdeloos sloven is, ziedaar hetgeen de vrouw gewaar wordt als haar aandeel in de kostbare gemeenschap voor verbruik” welke het huisgezin in de arbeidersklasse uitmaakt.

Maar hier ligt ook in den misstand oorzaak tot zijn opheffing. Niet slechts is de arbeid der vrouw in het gezin, doordat ze *indirekt is*, quantitatief te groot, de wijze waarop ze verricht wordt is beneden het peil onzer beschaving.

Het handwerk der gilden is reeds in de manufactuur, dus vóór de machine door gemeenschappelijke arbeid vervangen. Dit moest zoo gaan omdat onherroepelijk productie van hooger technische orde, die van lagere verdringt. Deze regel is nu ook van toepassing op het werk der arbeidersvrouw. Terwijl de man op de fabriek produceert met de beste werktuigen en volgens de meest geraffineerde methoden, vindt de productie der vrouw plaats met de meest primitieve middelen en in kleinbedrijf. Uit een technisch oogpunt is er niets belachelijker verouderds, dan het naaien, koken, stoken, wasschen enz., zooals dat in het arbeidersgezin gebeurt. Zoo is het te verklaren dat de vrouw inplaats van indirekt het loon van den man te verhoogen door werk met onmogelijke gereedschappen en dus kleine opbrengst, *direkt, door loonarbeid*, het gezinsinkomen op de vereischte hoogte houdt.

Dit is niet alleen in haar belang *maar onze heele kapitalistische voortbrenging eischt het*. Want de ondernemer moet betalen het *gezinsloon gelijk aan het bestaansminimum*. Bij gezinsarbeid der vrouw betaalt hij voor de arbeid van den man het gezinsloon in geld — de waardeverhoging der vrouw, die door slechte productiemiddelen zeer laag is. Bij vrouwenfabrieksarbeid betaalt hij voor de arbeid van den man hetzelfde gezinsinkomen — het volle loonbedrag der vrouw dus totaal minder.

Zoodat de fabrieksarbeid der gehuwde vrouw — zijnde de vervanging van indirekte uitbuiting door directe, door eene van hooger technische orde, geheel ligt in de ontwikkeling van het productiestelsel.

(Zie verder Derde Blad).

DERDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van 12 FEBRUARI 1912. No. 17.

Maar wil dit doorgevoerd kunnen worden dan moet in den achterwege blijvende gezinsarbeid langs maatschappelijke weg voorzien worden. Zoo ligt op den weg van de ondernemersklasse zelf, de oprichting van crèches, enz. ten behoeve van de reproductie der arbeidskracht.

Maar hierbij is een ander gevolg niet te ontgaan: „Het doen deel nemen aan de productie, die steeds meer maatschappelijke productie is geworden, die sekse welke werkring sedert lange tijden was beperkt tot het huisgezin. Daarmee houden de vrouwen op zich uitsluitend te bepalen tot een functie die haar gezichtskring beperkte. Aldus treden zij uit het huisgezin in de maatschappij, voor de vrouwen van alle klassen de eerste schrede tot hare bevrijding als sekse.

XIII.

Nog eens „Burgerlijke en Proletarische Vrouwenbeweging”.

De uiteenzetting der laatste twee hoofdstukken vormt een schakel die met het vroeger behandelde leidt tot eenheid van conclusie.

De meest aan de oppervlakte liggende uiting van emancipatie is een Frauenrechtleri die op den duur niet bevredigt. Als motiveering ervan zijn diepe en reële ethische momenten te vinden. Die op hun beurt zich klaarder laten begrijpen als een onwillekeurig verzet tegen parasitisme. Maar onder de weelde die het nietsdoen van enkelen mogelijk maakt moet zitten een groote wereld van misdeeldheid. Zoo roest er dan ook achter de luxe straten van elke stad waar de dames verslappen in overvloed een groote onbekende huizenzee waar kamer aan kamer opeengepakt zitten de vrouwen voor wie geen „feminisme” bestaat omdat ze geen tijd of rust hebben tot denken, wier handen niet leeg zijn gemaakt door de machine maar vereelt in onmenselijk werk zonder resultaat of einde.

En toch is wat der denkende vrouwen geest beweegt niet dan een vaage bewustwording van groote dingen die komen zullen uit die zelfde diepgedrukte massa.

Wat de Owens en de Saint Simons niet konden met al hun denken en enthousiasme zal werkelijk gemaakt worden door de vloedgolf van hen die kracht putten uit een „we kunnen niet anders”. En naast Jean Prolo zal de arbeidersvrouw, ondanks haar zelf gedreven naar fabriek en klasse-

Feuilleton.

In het cachot.

Ziezoo, daar zaten ze weer. De zaken waren geregeld en nu konden ze er weer hun gemak van nemen.

Dat erin gebracht worden was altijd weer een emotie. De overgang van het zonnige daglicht in het lugubere, sombere schemerdonker van de strafkamer, de dikke deuren en ijzeren hekken, het geknars der zware sloten, de zich verwijderende voetstappen... en dan verlicht het uit sokken en andere geheime bergplaatsen te voorschijn halen van de smokkelwaren, het inrichten van het materialendepot, op de riggel van een onderslagbalk, met levensgevaar bereikbaar....

Maar nu waren ze daar weer mee klaar en strekten zich behaaglijk uit op de dekens. Goddank, dat ze die tenminste hadden. Maar 't was dan ook zoowat 't eenige, wat je hebben mocht, behalve reglementjes en stichtelijke lectuur, die je niet lezen kon, omdat het daarvoor altijd te donker was. Mocht, ja... Aan alle kanten verschenen echter lucifers en een gezellig kaarslicht maakte de kast wat behaaglijker.

Cigaretten werden opgestoken en de nieuwste kranten voor den dag gehaald. Als goede militairen werd eerst het nieuws van het oorlogsterrein ingekeken. Van weinig belang natuurlijk.

Een der drie had als lectuur bij zich een anti-militairistische brochure en een detective-roman. Hij zag eruit als alle andere soldaten en leek een flinke frissche gast te zijn.

De beide anderen echter, hoewel in hetzelfde grove werkpakje gekleed, hadden onmiskenbaar iets, dat hen van de

beweging wáár maken wat geen „feminisme” ooit bereiken zou, een menselijk leven voor allen „sous and daughters of men”.

XIV.

Nog eens „Aan de Delftsche Dames-Studenten”.

Ik heb, dames, getracht u een — zij het veel te beknopt en onvolledig — overzicht te geven van wat er gaat als een vaag gerucht door heel de beschaafde wereld. U iets laten zien van grooten verheffenden strijd.

Het pleitte niet voor de geestelijke kracht in Uw groep, dat een buitenstaander U moest aanwijzen dat die strijd ook de Uwe was; waar ge U niet aan moogt onttrekken.

De praeses der D. V. S. V. heeft in haar installatierede gezegd dat Uw studententijd later „een lichten in het verleden moest zijn”.

Zij wil dat bereiken door samen plezier maken, hartelijkheid, gezelligheid, en vriendschap vinden.

Thans kom ik U vragen, *zijn die dingen genoeg* om later *het als een voorrecht te kunnen voelen dat ge studente geweest zijt?*

En dan wijs ik U op de groote veranderingen die door dringen óók in de zoo lang gesloten hoogeschool-wereld aller landen.

De tijd is reeds voorbij, voor ons mannelijke studeerenden dat onze universiteitsjaren dienden alleen om te leeren en „plezier te maken”.

Groeiend in aantal, dalend in finantieele kracht, maar bovenal als intellectueelen vatbaar voor wat er in de wereld omgaat, zijn we niet langer afgesloten van de „kille Maatschappij”. En een groeiend besef hiervan heeft gebracht een nieuw ideaal van student zijn. Wat in ons na zal blijven lichten ons heele leven, dat is vooral de tijd der *vrije gedachte* die we hier doorleefd hebben. De door niets dan onzen eigen wil gebreidelde „Sturm und Drang” waarin we mensch konden worden, leeren konden, vrijer en ruimer te kijken overal heen. De nieuwe student, die overal komen gaat, werpt zich in 't volle leven om er te brengen het idealisme van zijn jonge kracht.

Indien het wenschelijk ware dat onder Uw mannelijke collega's dit groeiproces wat sterker was, veel meer recht heeft men om het van U, vrouwelijke studenten, te verwachten. Want het feit van Uw komen hier is reeds een daad van feminisme. Ge moet er op voortgaan. Mijn uiteenzetting over de vrouwenbeweging diende om U duidelijk te maken hoe ik deze voortzetting zie. Het is niet in de eerste plaats belangrijk dat ge feministe wordt zonder meer. Er is iets meer positiefs noodig. Ook voor U geldt de vraag van het „wozu”. Het antwoord erop zal voor elk individu verschillend zijn.

gewone soldaten onderscheidde. Blijkbaar waren het jongelui uit betere kringen.

Van uit de korporaals-politiekamer klonk intusschen levendig geluid. Daar werd in beurtzang een opera gezongen over de qualiteiten van den wachtcommandant.

Willem was in een meegebracht boek gaan lezen en Frits was blij nu met z'n gedachten alleen te zijn.

Och, voor hem was het niets, maar een werkelijke gevangenisstraf zou toch niet alles zijn. En dan vooral die weinig ontwikkelde menschen, die zoo gezelschap noodig hadden. Eenzaamheid is voor een groote geest niet erg, maar het is vreeslijk voor de zwakkeren.

Wat zou z'n meisje, Lina, wel zeggen als ze hem hier zoo zag? Lina was zoo goed, ze stond zoo ver af van alles wat leelijk was in de wereld. Ze zou erg angstig vragen wat hij wel gedaan had en het heel erg vinden.

Maar hij kende het militaire leven nu wel en dacht aan andere voorvechters der vrijheid, die in gevangenschap hun martelaarsleven zagen vergaan. Een zachte glimlach, een martelaarschap lijkt ons menschen van dezen tijd zoo vreemd en zoo dom.

Dit was ook een stomiteit, maar werkelijk: hij voelde voor de vrijheid. Daar zou hij alles voor kunnen doen. En gek: hier had hij beter leeren verstaan wat vrijheid eigenlijk wel was, dan vroeger in het studentenleven.

De mensch was toch een raar wezen. Samenstel van regeltjes, afgeleid uit de gemiddelde menschheid. En wie afweek moest het bezuren.

Zie, die houten brits was toch een prachtstuk. Ruwe planken... wat zouden ze niet weten te vertellen. Hiërogllyphen van menschen, die hun langzame verving of hun knagend zelfverwijt zochten te bestrijden door het mes (dat

Maar zoolang ge U angstig afsluit van de studentenwereld, zoolang, volgens de speech van uw presidente, uw vereeniging een „kransje” is, zal uw horizon klein zijn.

Uw komen hier heeft niets nieuws in onze intellectuele wereld gebracht. Als wij spreken en schrijven over de onderwerpen van onzen tijd, hoort men uw stem niet.

Daar, Delftsche Meisjes-studenten, ligt de eerste stap naar uw emancipatie. *Neemt deel aan het intellectuele studentenleven in Delft.*

Laat niet een vrouwelijke Weekblad-redactrice U op moeten drijven om „nu toch eens te schrijven.” Er moet geestelijke activiteit genoeg bij U komen om echte uit eigen inspiratie geboren uitingen voort te brengen.

Er moet een tijd komen dat ge recht zult hebben plaats te nemen in alle vereenigingen van vrije studie in Delft, omdat uw stem er gehoord is.

Er is werk voor U. Aan alle kanten Sociaal werk, litterair, meer dan ge doen kunt.

En als ge eenmaal ontwaakt tot de kracht om te pogen iets te doen, zal er een nieuwe groote bron van genieting opengaan in uw Delftsche leven.

Ge zult STUDENT worden.

E. HIJMANS JR.

Van verre en nabij.

Op naar Leuven.

De Redactie ontving het volgende bericht over het congres dat binnenkort zal worden gehouden.

Algemeen Nederlandsch Studentenverbond.

Derde Groot-Nederlandsch Studentencongres te houden te Leuven, 17, 18, 19 Februari 1912.

Aan de Studenten van Groot-Nederland.

Het bestuur van het Algemeen Nederlandsch Studentenverbond noodigt U uit om deel te nemen aan het Derde Groot-Nederlandsch Studentencongres.

Na de heugelijke dagen der stichting te Antwerpen, het tweede Congres te Leiden, werd nu de oude Vlaamsche Hoogeschoolstad tot zetel aangeduid voor ons derde Groot-Nederlandsch Studentencongres en de datum vastgesteld op 17, 18, 19 Februari 1912.

Met de medewerking van allen zullen deze dagen bewijzen hoe leefkrachtig ons Verbond gedijt; dat het beantwoordt

ze niet hier mochten hebben) door de taaie vezels te drijven.

Dan sprak de derde, de soldaat. „Hoeveel nachties moet U nu nog?”

„Nog maar drie en jij Jan.”

„Ik nog een stuk of tien, maar 't komt best voor mekaar hoor, reken maar. Ik zit liever hier in de bioscoop dan da 'k daar mot hollen as ze weer blazen van „sokken verkocht.””

Frits mocht Jan Syte wel. D'r zat ten minste leven en frischeheid in die jongen. Bij 't werk, in dienst moest je zien. In 't gewone was er weinig met hem aan te vangen, maar als er iets bijzonders was! Dan was Jan Syte nummer één. De moeilijkste dingen deed hij en wat niemand durfde, dat moest Jan Syte opknappen. Dan tintelden zijn bruine oogen en dan was het genoeg om die fiksche kerel daar te zien, met de ziel van een kind.

Jan Syte had reeds heel wat achter den rug. Hij was, wat je noemt een gesjochte jongen. De onderofficieren en fatsoenlijke soldaten vertoonden een soort afschuw, als je zijn naam maar noemde.

Jan Syte had gestolen, toen hij ingekwartierd was geweest. Hij was pas kort weer op vrije voeten. Nu moest hij zijn tijd uitdienen zonder kans ooit in dienst iets te bereiken; hij zat dan ook voortdurend in de straf.

„Jan, wat voerde je vroeger uit, voor je teekende?”

„Nou 'k ben eerst brugwachter geweest bij me vader.”

„Waarom ben je daar weggegaan?”

„Nou, vader most weg; ze hebben er een ander neergezet. En 't was eigenlijk mijn schuld.”

„Wat was jou schuld.”

„Wel, vader moech bruggegeld vragen hè; maar toen zeien ze uit de Haag dat het niet mocht. Most je vader hebben!

aan de behoeften van alle Groot-Nederlandsch-voelende studenten uit alle Universiteiten van Nederland en België; dat deze behoeften zelfs gevoeld worden buiten de grenzen van ons Vaderland.

De Leuvense Studenten zullen er aan houden hunne medemakers te ontvangen met al de gulheid van gevoelde broederlijkheid. Door de straten der Academiestad zal weer de dichte stoet trekken, met al de kleurige zinnebeelden van zijn vlaggen voorop, met muziek en dreunend lied; weer zal het krioelen van studenten met de vlaamsche pet op het hoofd, 't vlaamsch gildelint op de borst. Alwie zal medeleven deze dagen van wederzijdsche genegenheid en vroolijke feestviering, zal het met zich medevoeren als eene der schoonste herinneringen uit zijn studententijd, als de hoogtij van jeugdig Idealisme en gemeenschappelijk trachten naar de verheffing van den Nederlandschen stam.

Hierbij geven wij U het omstandig officiëel programma.

ZATERDAG 17 FEBRUARI. — Te 4½ uur 's namiddags worden de Congresleden aan het station afgebaald door de Leuvense studenten met hun Fanfare. — Optocht naar de Ontvangstzaal.

Te 5¼ uur. — Ontvangst der Congresleden in het Studentenhuis, Vaartstraat. Welkomrede van Dr. Gustaaf Verriest, Professor emeritus der Universiteit van Leuven.

Te 8 uur. — Galavoorstelling in den Stadsschouwburg. — Het Rotterdamsch Tooneelgezelschap zal optreden met de „Rechte Lijn” van Fabricius.

ZONDAG 18 FEBRUARI. — Te 11 uur 's morgens. — Ontvangst der Congresleden door den Rector Magnificus en den Academischen Senaat in de Hallen en door het Gemeentebestuur ten Stadhuize. — Daarna eerste zitting van het Congres.

Dr. Juul Persyn, hoogleeraar te Gent, zal een letterkundig onderwerp behandelen.

De heer Leo Meert de Mullewie, nijveraars te Sint-Nicolaas, voorzitter van het Vlaamsch Handelsverbond, zal handelen over „Belgisch-Hollandsche economische belangen”.

Te 6 uur 's avonds. — Feestmaal in Restaurant Mathieu. — Onder het feestmaal muziekkuitvoering door het Kwartet Bracké.

MAANDAG 19 FEBRUARI. — Te 2 uur, tweede zitting van het Congres.

Dr. Leo van der Essen, hoogleeraar in de Geschiedenis aan de Universiteit te Leuven, over „de rol der Universiteit en het studentenleven van vroegeren tijd”.

De heer Lod. de Raet, ingenieur, verslaggever der Belgisch-Hollandsche Commissie, over „de wederzijdsche erkenning van de Universiteitsdiploma's”.

Te 5 uur. — Huishoudelijke vergadering.

Te 8 uur. — Verbroederingsvergadering den gasten aangeboden door het Leuvensch K. V. Hoogstudentenverbond.

De toetreding tot het Congres staat open voor alle Nederlandsche, Vlaamsche, Zuid-Afrikaansche en andere Groot-Nederlandsche studenten. De kosten van lidmaatschap bedragen 3 fr. = 1 gulden 50 cent.

Bij deelneming aan het Feestmaal worden de kosten op 6 fr. = 3 gld. gesteld.

Niet-studenten kunnen tegen betaling van het minimum-

Die dee 't toch natuurlijk. Toe komt er een keer zoo'n jacht an, hè, fijn hoor. Maar ze verdomme het om bruggeld te betale. Ik denk, wat ben jij een bedonderde schrielle. En net als dat ding in de brug is, hè, daar sta ik zoo te prakkezeere, dat ik niet oplet, of daar dondert me die brug naar beneje net op z'n mast. De boel kapot hè, maar kon ik dat helpe, waarom wou me die kerel ook geen bruggeld betale?”

„Fraai heer”, gaapt Willem.

Maar Frits heeft pret in den jongen. D'r zit iets in.

„Maar, Jan, jullie had toch geen recht op dat bruggeld.”

„Nou, dat zou 'k nog eens willen weten. Ik ben ervoor met me vader naar de Haag geweest. Daar zouwe ze ons voorleze waarom we geen tol mochte heffe. Konne ze niet hoor! Wel een hoop andere flauwe kul, maar datte hek er niet uit kunne hoore, reken maar van niet hoor!

Maar anders, 'tis geen kwaje vent, die minister van Drinkwater, beter ten minste als die van Ruzie. Ja, was is dat nou, die heele diens is toch maar een rotsooi! Nee, en dan mot je die hebbe van 't huishouwe. Die maakt maar ongevale wette, omdat ie zooveel neeffies hèt, die ambtenaar woue zijn.”

Jan Sijte was aan 't praten en praatte nu wel door. De jongen was amusant en een aangename afleiding.

Toch een tragisch geval. Wat moest er van hem terecht komen? Er ontbrak iets in zijn zedelijk bewustzijn, dat was duidelijk.

't Was waar: Jan Sijte had durf. D'r zat zoo iets in van stormachtige levensvolheid, nooit denken maar doen. Nergens bang voor en overal over mee praten en dan die enorme gewiktheid. Wat staaltjes er van hem al niet de ronde deden!

bedrag van 3 fr. = 1 gld. 50 cent, als „begunstigende leden” tot het Congres toetreden.

Het begunstigd lidmaatschap geeft recht tot bijwoning van den ontvangstavond en tot de twee zittingen van het Congres in het Groot-Auditorium van het Pauscollege.

Voor toetreding wende men zich, zoo mogelijk vóór 10 Februari (tot 15 Februari echter, worden toetredingen aanvaard) aan den heerschatbewaarder van het Inrichtend Comité

DEN HEER AL. STEFENS,
MARGARETAPLAATS, 9, LEUVEN (BELGIË)

onder toezending per postwissel van bovenstaand bedrag.

Aan het zelfde adres kan men alle mogelijke inlichtingen verkrijgen.

Het inrichtend Comité van het Derde Groot-Nederlandsch
Studentencongres:

Voorzitter,

Mr. AUG. VAN CAUWELAERT, voorzitter A. N. S. V.

Ondervoorzitters,

Th. GHOOS, voorzitter A. K. V. Hoogstudentenverbond.
EUG. VAN NUFFEL, voorzitter A. N. V. (studentenafdeeling
Leuven).

Schrijver,
G. PERSYN.

Schatbewaarder,
A. STEFENS.

EENIGE BEMERKINGEN EN VERWITTIGINGEN.

1. Zaterdag 17 Februari, te 3 uur 's namiddags bestuursvergadering, waarop al de afgevaardigden der verschillende afdeelingen uitgenoodigd worden. De Hollandsche afgevaardigden worden ondertusschen verzocht de plaatsen den voorzitter van het a.s. Congres onder elkander aan te duiden. Een ontwerp van reglements-wijziging zal aan de afgevaardigden op de vergadering onderworpen worden.

2. Op het banket worden de toosten door het Bestuur geregeld.

3. Voor het bekomen van goed nachtverblijf wende men zich aan hooger gemeld adres.

4. Ons zijn slechts de adressen van de studentenafdeelingen A.N.V. officieel bekend. Studentenverenigingen zoo van mannelijke als van vrouwelijke studenten zullen uitnodigingen bekomen mits toezending van het adres hunner huisvesting en van het getal hunner leden.

We kunnen niet nalaten hieraan een kort woord toe te voegen. Voor twee jaren heeft men in onze kolommen kunnen lezen hoe goed het den afgevaardigde der S. W.-Redactie op het congres te Antwerpen is bevallen. Deze feesten beloven nog mooier te zullen worden dan die te Antwerpen, omdat Leuven een studentenstad is bij uit-

Maar 't gekke was, zoo'n kerel soldaat! Als hij weer zoo'n bui had, dan gaf hij er niks om of het nou de majoor of de kapitein of wie ook was, hij zei ronduit wat ie dacht en stoorde zich een schijntje aan die heeren. En dan kwam ie wel weer in 't chacot terecht. Nu, daar was ie thuis! Hij had de heeren wel ingelicht over alles en die durfden ook? „'t Was er eigenlijk nou wat fijn in de partout, je at er kwatta en zalm en allemaal fijne spulle.”

't Was nu toch koud geworden. D'r zou dadelijk wel om de stroozakken geblazen worden. Ja, die Jan Sijte, wat moest zoo'n jongen nu beginnen? Dat liep vast mis. En toch, hoeveel rijker, hoeveel beter was hij eigenlijk dan die domme slavenbende, dan die andere kaffers. Ja, 't leven was gek, samenstel van gewoonte-regeltjes. En wie afweek, moet het bezuren.

Daar zaten ze nu, Willem en hij en dan Jan Sijte. Tragisch drielal. Ach voor hem was het spel, maar voor Jan Sijte de ha de werkelijkheid.

't Was of Frits nu pas zag, wat het was, zoo opgesloten te zitten, in een klein, kaal hok. Alles hard en leeg.

Hu, wat wordt het koud en miezerig. Armoede, naakte muren, kou... Jan Syte loopt met groote passen op en neer. Hij zingt het lied van den klassiaan. Het past in deze omgeving en dan Jan Syte, die het zingt!

In die sobere melodie van gelaten droefgeestigheid, ligt iets van onze diepste volksaard, een weemoed, die bijzonder treft. Eentonig galmt de droeve wijze: er is iets in van de grijsheid onzer lage luchten, van de eindeloosheid onzer verre vlakten, iets van de fijnste, eigenste Hollandsche weemoed.

„Want al zijn wij klassia-anen, tóch zijn wij zoo slecht nog niet.” Arme Jan.

nemendheid en bovendien rijk aan oude en schilderachtige gebouwen.

Wie eenige dagen van eenvoudige ongebonden feesten wil meemaken die trekke den Moerdijk over en hij zal met groote warmte worden ontvangen. Want hij is vertegenwoordiger van het Noorden, van een hoogere cultuur dan die nu Vlaanderen kan bereiken, belemmerd door het Fransche hooger- en middelbaar onderwijs. Hij komt de Vlamingen steun bieden in hun strijd. Nog tot voor enkele jaren verzette zich het Belgische episcopaat hardnekkig tegen een Vlaamsch leven aan de Katholieke Universiteit. Maar die van Leuven vereenigden zich en toonden door hun leus: „Wij eischen Vlaamsche Hoogeschool”, dat de tijd van onderwerping voorbij was. En het zal niet lang meer duren of Leuven wordt gedeeltelijk en Gent geheel Vlaamsch hooger Onderwijs.

Wat het Algemeen Nederlandsch Studenten-Verbond wil? Samenwerken tot verhooging van stambewustzijn, van geestdrift voor eigen taal en eigen volk. En verder eens per jaar samen feestvieren!

Trekt op en ge zult er de 't Zal wel Ganers van Gent vinden, verbreederd met de Katholieken van Leuven, samengebracht door het Verbond en daardoor krachtiger tot den strijd: „In Vlaanderen Vlaamsch”.

Men verzocht ons nog mede te deelen, dat nadere inlichtingen worden verstrekt door W. M. Roessingh van Iterson, Koornmarkt 55.

Boekbespreking.

GROOTE DENKERS. LEIBNIZ door Jules de Boer.
Hollandia-Drukkerij, Baarn.

In de serie „Groote Denkers” is als 5^e nummer verschenen een verhandeling over Leibniz. Waar wij Leibniz meestal alleen kennen als de grondlegger van de differentiaal-rekening, is het ook wel merkwaardig eens iets te lezen van zijn veelomvattende studiën in de wijsbegeerte. Hoewel deze laatste voor hem hoofdzaak waren is echter zijn betekenis van de filosofie niet zoo groot als zijn invloed op de wiskunde.

In zijn eerste periode hoopte Leibniz de filosofie als 't ware wiskundig op te lossen. Hij hechtte aan zeer nauwkeurige begripsbepalingen en hoopte dan door het kundig rekenen met de teekens dier begrippen, nieuwe waarheden te ontdekken. Later begreep hij, dat de bestendige werkelijkheid niet mathematisch vastgesteld kon zijn en kwam tot zijn „bezielde punten” en „oorspronkelijke krachten”, die hij „Monaden” noemde en waaruit hij het geheele heelal gevormd dacht. In zijn Monadenleer komt Leibniz tot een

Daar werd geblazen, eindelijk; de sleutels rammelen en het slot knarst, daar zijn de stroozakken. Even inspectie, dan is 't weer in orde. Uit de stroozakken komt nieuwe voorraad voor 't materialendepot. En dan kurken. 't Is te koud om iets uit te trekken, dan maar zoo. En 't schijnt te gaan, dank zij ook een ingesmokkeld kussentje... tot dat een plots wakkerschrikken; daar staat in de deur-opening de kapotjas-gestalte van de sergeant van de wacht. — Reveille. — De mistige, kille morgenlucht dringt langs hen binnen. Echt luguber. Even de schoenen aangeschoten, aan de verboden spullen gedacht en dan met stroozak en dekens op den rug sjauwen de slachtoffers haastig naar de Chambrée om daar de rommel neer te gooien. De slaperige oogen van de net ontwakende soldaten kijken nieuwsgierig naar de gestraften, ze gaan daar als een beeld van afschuw en waarschuwing. Dan fluks pakken ze waschblik en handdoek en gaan naar 't wachtlokaal. Dat knapt op en Frits en Willem worden weer de heer-soldaten, die hun oppassers even opgeven wat er te doen is en naar de cantine wandelen. Er ligt weer een militaire dag voor hen, met zijn kleingeestigheid en traagkruipende uren. En als 't werk gedaan is, weer haastig even eten en weer de police in.

Willem vloekt met smaak, dat knapt wat op. En weldra zitten ze met een cigaret achter een dampende bak met. Dat ontbijt komt wel voor mekaar, en dan?

„Nog tien zaaiers, Frits”, zegt Willem.

Frits antwoordt niet. Hij fluit de wijs van de klassiaan.

CHÉTIC.

sterk op den voorgrond stellen van het individualisme, van de oneindige veelheid der substanties; komt dus recht te staan tegenover Spinoza's éénheid van substantie. In de Monaden ligt de kracht der Goddelijke Substantie, en de kracht daarin kan stijgen tot het Goddelijke. Zoo is Leibniz een groot bestrijder van het atheïsme; zijn als filosofisch werk overigens minder geslaagde „Theodicee” bestrijdt de onverenigbaarheid van geloof en rede.

Door zijn optimisme in den tijd van Voltaire, zijn helder, „sceptisch-dogmatisch”, critisch denken is Leibniz van betekenis als filosoof, meer dan door zijn leer, door Wolf uitgewerkt en vastgesteld. Toch is zijn stelsel als elk goed stelsel van belang, omdat het een kijk in en op de waarheid geeft; de waarheid, die ten slotte alles omvat, alle stelsels in zich sluit en er de eenheid van is.

Zoo heeft Jules de Boer door van zijn Leibniz-kennis met begrip te schrijven ons weer beter doen bedenken, hoe elke groote denker weer in nieuwe richtingen denkt, weer een ander deel der Waarheid doorzoekt en zoo een trap is in de geschiedenis van het denken, heeft bijgedragen tot de veelzijdigheid van ons denken, tot ons begrip van de Waarheid. Want de Waarheid is de eenheid van alles, — en dat alles in die eenheid te begrijpen om zoo ook de eenheid zelf te begrijpen, dat is het doel der wijsbegeerte.

C. W.

HET ANNUARIUM DER R. K. STUDENTEN.

Met een fier gebaar sturen de Roomse studenten van Nederland voor de 10e maal hun Jaarboek de wereld in. Ze schuwen voor hun aktie het licht niet en leggen hun streven en strijden voor ieders beoordeling en tot onderlinge lering open. Daarvoor dient het eerste deel van het boek: de jaarverslagen van de 4 tot een Unie verbonden R. K. Studentenverenigingen en het verslag van de Retraite.

Ze willen ook ieder voor zich getuigen van hun Roomsheid; ze begraven geen wetenschap en behouden hun mooiste stemmingen niet voor zich zelf. Daarvoor zorgt het mengelwerk.

Vooraf gaat een hoofdartikel over de Kultuurgeschiedenis van Nederlands Katholieken gedurende de laatste tien jaren, geschreven door de filosoof Dr. Hoogveld, de musikus Van Schaik en de bouwkundige Jos. Cuypers. Van dit zeer belangrijke werk is een beoordeling hier niet op zijn plaats. Ook de verslagen kunnen blijven rusten.

De hoedanigheid van het mengelwerk heeft zich in de loop der 10 jaren steeds langs een op- en neergaande lijn bewogen. Dat de uit een prachtige geestesdrang geboren eerstelingen daarin het hoogtepunt vormen, spreekt bijna vanzelf; een vergelijking met deze kan niet tot een waardehebbend oordeel leiden. Maar ook aan minder gestelde verwachtingen vermag dit boek niet geheel en al te voldoen. De redaktie heeft twee van studie getuigende stukken onder een aparte rubriek met de niets zeggende titel: „Ingezonden” ondergebracht. Het eerste poogt op een, misschien voor vakmensen genietbare manier aan te tonen, dat de eerste

protestante martelaar in Den Bosch geen martelaar was. Het tweede geeft een degelijk en ook voor leken zeer interessant overzicht omtrent de stand der wetenschap in zake het wondere raadsel der voortplanting en erfelijkheid van eigenschappen en van het oudere nog even onopgeloste vraagstuk van de wijze waarop de eerste mens ontstaan is. De schrijver van dit stuk is de eenige die toont dat er door Roomse studenten gestudeerd wordt. Zou het niet goed zijn, de onhoudbaarheid van de bewering dat geloof en wetenschap onverenigbaar zijn, wat meer met de daad te bewijzen?

Uit het eigenlike mengelwerk komt de zeer bijzondere schoonheid van H. van Haastert's kommentaar op het Dodenofficie naar voren. De rest bevat nog een enkel goed gezien en geschreven prozastuk en een paar fijne versjes. Het merendeel is echter van een futloosheid, die onmogelijk in staat is, de soms met zoveel ijver nagestreefde indruk van geestigheid te vestigen.

De redaktie noemt het een verblijvend teken, dat de zin voor het burleske schijnt te ontwaken. Ik zou me daarover ook kunnen verblijden, als tevens de ware en diepere kijk op de dingen wakker gebleven was. Dit nu blijkt volstrekt niet in dit Annuaireum. Naar dit boek te oordelen zijn de Roomse studenten meer student dan Rooms. Ze hebben wel de oppervlakkige luchtigheid, maar de sterke evenwichtigheid vindt men maar sporadies. Waar is dat rijke, volle geloofsleven, dat vaak zo'n warme gloed gaf aan vorige Annuaire; die zekerheid, even blij als ernstig, die volle bevrediging van verstand en gevoel? Waar blijkt, dat onder de Roomse studenten het besef levendig is, dat ze in hun leven die wondere schat van waarheid en schoonheid ontvangen hebben, die zovelen zo moeizaam zoeken; en dat ze met die schat heel hun leven moeten vermooien en verblijden en versterken? Want zo is toch de Roomse opvatting.

Het mengelwerk in dit Annuaireum is hier en daar wel studentikoos, maar Rooms is het niet. Op een paar uitzonderingen na had het net zo goed in de Corpsalmanakken of in de studentenbladen kunnen staan. Het samenstellen van een afzonderlijk boek was er heus niet voor nodig.

Over de tekeningen valt weinig te zeggen, v. Meegeren heeft wel eens wat beters geproduceerd, hoewel de reproductie en het afdrukken zonder witte rand een groot deel van de schuld dragen. De tekenaar van het Amsterdamse lustrum heeft het sukses, gelijkenis in z'n personen bereikt te hebben.

In z'n geheel staat dit Annuaireum bij de meeste van z'n voorgangsters ten achter. Het getuigt voor diepte van denken, voelen bij enkelen en van slappe oppervlakkigheid bij de groote massa der Roomse studenten.

v. S.

(Zie verder Vierde Blad.)

ADVERTENTIEN.

Het van ouds bekende adres is: —
S. LOGCHER,
 : CHOORSTRAAT 46, :
 die betaalt den hoogsten prijs voor
net gedragen Heerenkleeding.

SCHILDERIJ ZIEN,
 DOOR
 — **A. C. A. PLASSCHAERT.** —
 Prijs f 0,40.

Uitgave van de Technische Boekhandel en Drukkerij
J. WALTMAN JR.

C. MENSERT Pzn.
 Gasfitter en Loodgieter.
 OUDE DELFT 146.

FIRMA E. DE GROOT,
 hoek VOLDERSGRACHT 33,
 geeft de HOOGSTE prijzen voor ge-
 dragen kleederen. Sedert 1870 bekend
 onder den naam van VOGELEI.

VIERDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 12 FEBRUARI 1912. No. 17.

BROCHURE DR. JOHN R. MOTT.

Een dezer dagen werd ons toegezonden een keurig, klein boekje, bevattende de levensbeschrijving van een der meest bekende en invloedrijkste Amerikanen van onzen tijd. Wij zeggen: „een der meest bekende”. Dit geldt echter nog niet voor ons land.

Wel heeft Dr. Mott een paar jaar geleden een enkele keer in Utrecht gesproken, maar de ware belangstelling voor zijn persoon en werk bestaat er nog niet. Daartoe dient nu het brochure'tje, eenvoudig in haar groen-grijs kaptje, om bij alle Delftsche en Leidsche studenten een man bekend te maken, die hier in Februari zal komen om lezingen te houden over ons studentenleven speciaal aangaande onderwerpen. Gij zult allen het boekje ontvangen en het portret zien van den man, wiens leven en streven erin behandeld wordt en gij zult getroffen worden door de persoonlijkheid en de reuzenkracht en energie, die er van zijn gezicht spreken. Ook zult gij de eerste bladzijde doorloopen, om te zien, waar het over gaat en dan . . . : het boekje wordt opzijde gelegd, als zoovele van hetzelfde soort. Maar waarom? Schrikt gij ervan een woord te lezen als: „Christen-student” of als „zending”? Is het niet even één enkel oogenblikje waard om mee te leven met een persoon als John Mott? Leest door, ziet hoe en wie en wat hij is, zet U dan voor een paar uur, als hij hier komt spreken, over Uw vooroordeelen heen, en gaat naar hem luisteren. Hij zal hier viermaal voor alle studenten en professoren lezen, en bovendien nog eenmaal voor „Vrije Studie” en ieder maal niet langer dan een uur. Weest niet laksch en laat blijken, dat er in de Hollandsche jongens, zooals ons uit geschiedboeken wordt verteld, een hart zit, waarin het goede steeds tracht te zegevieren over het kwade, en waarin nog wel een plaatsje over is voor iets beters, dan het platte, domme alledaagsche van onzen tijd.

Technische Hoogeschool.

Examens gehouden in Januari 1912.

Candidaats-Examen.

Geslaagd voor:

Werktuigkundig Ingenieur.

G. J. Braat.	H. P. de Koning.
B. E. Cankrien.	A. J. ter Linden.
J. R. van Eck.	P. M. Quist.
J. L. B. Gribling.	P. G. Rittershaus.
D. M. te Groen.	P. Smit.
A. E. M. J. Hanlò.	J. A. P. Verschraagen.
W. F. K. Hardeman.	J. C. Zijdeveld.

Scheepsbouwkundig Ingenieur.

W. den Boer.	A. Roorda.

Electrotechnisch Ingenieur.

J. W. G. van Andel.	H. C. A. Kortlandt.
J. Botermans.	W. Müllemeister.
M. Dijkhuis.	C. G. van Steenis.
L. P. Kleyburg.	F. R. Willink.

Bouwkundig Ingenieur.

P. F. de Bordes.	J. van Gendt.

Ingenieurs-Examen.

Geslaagd voor:

Bouwkundig Ingenieur.

B. Koch.	H. van Zijll.

Bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 5 Februari 1912, is voor het tijdvak van 5 Februari tot en met 31 Augustus 1912 benoemd tot assistent voor de mechanische technologie L. J. W. van Dongen, Hollanderstraat 4 te 's Gravenhage.

Berichten en Mededeelingen.

DELFTSCHE STUDENTEN-VEREENIGING „ZELANDIA”.

Buitengewone Vergadering, op Dinsdag den 13en Febr., des namiddags ten 9 ure, op de Sherrywagen van de S. P. Onderwerp: Viering 32e diës.

De Ontvanger-Griffier,
H. KALSHOVEN.

—o—

STUDENTEN VEREENIGING TER BEHANDELING VAN ETHISCHE EN GODSD. VRAAGSTUKKEN.

Openbare Vergadering, op Maandag 12 Februari 1912, te 8 uur, in Zaal 16 der T. H. (hoofdgebouw). Spreker: Dr. C. E. Hooykaas. Over: Geloof en Openbaring. Toegang vrij voor belangstellenden.

—o—

Het Bestuur der R. K. Studentenvereniging „Sanctus Virgilius” heeft zich als volgt samengesteld:

Voorzitter,	C. F. M. Duyzings.
1e Secr.,	C. J. Oosterholt.
Penningmeester,	G. Bolsius.
2e Secr.,	G. H. Edixhoven.
Bibliothecaris,	J. P. M. Vlekke.

—o—

Op de Algemeene Vergadering der Gymnastiek- en Schermvereniging „Achilles” is de heer J. H. de Bruyn tot Eerelid benoemd en het volgende bestuur gekozen:

W. A. Pull Jr.,	Voorzitter.
P. J. Schoonenberg,	Secretaris.
C. v. d. Have,	Penningmeester.

—o—

De aangekondigde besturenvergadering der Vakverenigingen welke Maandag 11. gehouden zou zijn, werd tot nader uitgesteld, wegens ijsvermaak.

Correspondentie.

Den Heer J. I. De Redactie heeft Uw stuk voor opname ongeschikt geacht.

Aan „Vogelvriend”. Gaarne zouden wij Uwe volledige naam weten opdat we tot opname van Uw gedicht overgaan.

Aan Jopie. Gaarne zagen wij dat U ons Uw naam bekend maaktet. Stukken onder pseudoniem worden niet besproken wanneer wij de schrijver niet kennen.

Aan L. B. I. Zomeravond is tot het volgend nummer aangehouden.

Lijst van Vergaderingen.

Sanctus Virgilius.

Woensdag 14, en Donderdag 29 Febr. Donderdag 7 en Donderdag 28 Maart.

D. S. Debating-Club.

Donderdag 22 Febr. Vergadering Leeszaal Soc. Phoenix, 8 uur. Inleider: Dr. Th. v. d. Waerden, over het Algemeen Kiesrecht.

Vrije Studie.

Donderd. 23 Febr. Lezing van Dr. John R. Mott over: World-peace and nationalism; the place and influence in il of the „World's Student Christian Federation”.

N. C. S. V.

Lezingen van Dr. John R. Mott in de Groote Doelenzaal, 's avonds 8¹/₄ uur.

Woensdag 21 Febr. The influence of students in the modern world.

Vrijdag 23 Febr. Student temptations.

Maandag 26 Febr. The source of power in the life of the student.

Dinsdag 27 Febr. Religion a matter of the will.

De lezingen duren ruim ³/₄ uur.

 ADVERTENTIEN.

VERSCHENEN de derde druk van het 1^e deel der
 OPLOSSINGEN DER WISKUNDIGE OPGAVEN VAN DE PROPÆDEUTISCHE
 :: :: EXAMENS DER TECHNISCHE HOOGESCHOOL TE DELFT. :: ::
 MET NIEUWE OPGAVEN.

De prijs is verlaagd en op f 2,75 gebracht.

De derde druk verschilt van de vorigen o. a. hierin, dat de opgaven van de oplossingen gescheiden
 zijn, waardoor men niet in de verleiding komt, om van de aangeboden hulp te spoedig gebruik te maken.
 De opgaven van Beschrijvende Meetkunde zijn weggelaten, daarentegen zijn de opgaven voor B. I. T.
 en M. I. opgenomen.

A. E. E. KLUWER - DEVENTER.

Breek met de sleur; drink in
plaats van koffie,

BLOOKER'S
DAALDERS
CACAO;

véél goedkooper,

véél gezonder,

altijd goed.

D. C. M. JANSSEN,
Oude Langendijk 9.

DEWAR'S WHISKY	◇	. . . . .	f 2,—
„	„	SPECIAL	„ 2,20
„	„	WHITE LABEL	„ 2,45
LORNE HIGHLAND WHISKY		. . . . .	„ 2,20
HAIG A HAIG	„	. . . . .	„ 2,20
BLACK AND WHITE	„	. . . . .	„ 2,50
KING GEORGE	„	. . . . .	„ 2,50

Bij de Technische Boekhandel en
 Drukkerij J. WALTMAN Jr. te Delft
 is verschenen:

LICHTE GELUIDEN

door

JAN VAN ROSSEM,

Stud. scheik. ing.
